

**GMINNY PLAN
OCHRONY ZABYTEKÓW
NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH
DLA GMINY ORCHOWO**

Urząd Gminy Orchowo

Adres: ul. Kościuszki, numer 6

Nr kodu: 62-436, miejscowość Orchowo

Powiat: słupecki

Telefon: 63 26 84 090

Fax: 63 26 84 090 wew. 34

e-mail: ug@orchowo.pl

Uzgodniono z Wielkopolskim
Wojewódzkim Konserwatorem

Zabytków w Poznaniu:

Wielkopolski Wojewódzki
Konserwator Zabytków

mgr Jolanta Goszczyńska

13.12.2017

Opracował:

Wójt Gminy Orchowo:

WÓJT
Jacek Misztal
28.06.2017r.

Uzgodniono z Szefem

Obrony Cywilnej Powiatu Słupeckiego:

STAROSTA
Mariusz Roga

Sporządził:

mgr Paulina Szmyt
Szmyt
Podinspektor ds. gospodarki
nieruchomościami, obronności
i zarządzania kryzysowego
28.06.2017r.

SPIS TREŚCI:

I.	Podstawy prawne	4
II.	Wstęp	7
	II.1. Zapobieganie	7
	II.2. Podwyższanie gotowości	8
	II.3. Reagowanie	9
	II.4. Zabezpieczenie i dokumentowanie	9
	II.5. Ochrona zabytków ruchomych	9
III.	Charakterystyka zasobów i rozmieszczenie zabytków oraz stopień ich spodziewanego zagrożenia	12
	III.1. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	13
	III.1.1. Opis obiektów zabytkowych nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków	13
	III.2. Wykaz pozostałych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków	17
	III.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy, wpisanych do rejestru zabytków	21
	III.4. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy	22
	III.4.1. Wykaz obiektów archeologicznych	24
	III.5. Pomniki przyrody	25
IV.	Wykaz zabytków nieruchomych na terenie Gminy Orchowo podlegających zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego	27
V.	Wykaz zabytków ruchomych na terenie Gminy Orchowo podlegających zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego	32
VI.	Spodziewane zagrożenia zabytków na obszarze Gminy Orchowo	33
VII.	Ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych w czasie pokoju – procedury postępowania	37
	VII.1. Pożar	37
	VII.2. Podtopienia i zalania	38
	VII.3. Wystąpienie katastrofalnych zjawisk atmosferycznych	40
	VII.4. Zagrożenie środkami biologicznymi, chemicznymi i promieniotwórczymi	41
	VII.5. Katastrofa budowlana, techniczna, komunikacyjna lub zniszczeń obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej	43

GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO

VII.6.	Zagrożenie atakiem terrorystycznym	44
VII.7.	Zagrożenie aktami wandalizmu	48
VIII.	Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego	49
IX.	Ochrona zabytków w okresie narastania zagrożenia (w czasie podwyższonej gotowości)	51
X.	Zadania w czasie działań wojennych	52
XI.	Logistyczne zabezpieczenie działań ochrony zabytków	53
XII.	Wnioski z analizy rozmieszczenia i zagrożenia zabytków oraz sposoby ich ochrony	54
XIII.	Lokalizacja zabytków ruchomych i nieruchomych wpisanych do rejestru na terenie Gminy Orchowo (stanowisko kierowania oraz rodzaje i rejony zagrożeń)	55
XIV.	Oznakowanie obiektów zabytkowych znakiem rozpoznawczym Konwencji Haskiej	56
XV.	Organizacja łączności i alarmowania	58
XVI.	Obieg informacji w zakresie ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych	60
XVII.	Sposoby informowania o stratach w zabytkach	61
XVIII.	Zestawienie prac dokumentacyjnych i konserwatorsko – zabezpieczających w razie wystąpienia strat i szkód w zabytkach	62
XIX.	Formularz zgłoszenia strat w zabytkach	69
XX.	Wzór arkusza zgłoszenia strat (szkód) w dobrach kultury (w razie kradzieży lub włamania)	70
XXI.	Wykaz z adresami jednostek, instytucji, organizacji, rzeczoznawców, konserwatorów, rzemieślników, przewidzianych do udzielenia pomocy zabytkom w razie zagrożenia	71
XXII.	Arkusz aktualizacyjny	73

I. Podstawy prawne.

1. **Konwencja Haska o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego wraz z Regulaminem wykonawczym do tej Konwencji oraz Protokółem o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego z dnia 14 maja 1954r. (Dz.U. z 1957r., Nr 46, poz. 212-załącznik)**
2. **Drugi Protokół sporządzony w Hadze dnia 26 marca 1999r. do Konwencji o ochronie dóbr kulturalnych w razie konfliktu zbrojnego, podpisanej w Hadze dnia 14 maja 1954r. (Dz. U. z 2012r., poz. 248 ze zm.)**
3. Konwencja z dnia 16 października 1972r. w sprawie ochrony światowego dziedzictwa kulturalnego i naturalnego (t. j. Dz. U. z 1976r., nr 32, poz. 190 ze zm.)
4. **Ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (t. j. Dz. U. z 2014r., poz. 1446 ze zm.)**
5. **Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (t. j. Dz.U. z 2004r., nr 212, poz. 2153 ze zm.)**
6. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004r. w sprawie Polskiego Komitetu Doradczego (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 102, poz. 1066 ze zm.)
7. **Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 26 maja 2011r. w sprawie prowadzenia rejestru zabytków, krajowej, wojewódzkiej i gminnej ewidencji zabytków oraz krajowego wykazu zabytków skradzionych lub wywiezionych za granicę niezgodnie z prawem (t. j. Dz. U. z 2011r., nr 113, poz. 661 ze zm.)**
8. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 lutego 2004r. w sprawie wzoru znaku informacyjnego umieszczanego na zabytkach nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 30, poz. 259 ze zm.)
9. Decyzja Nr 72/MON Ministra Obrony Narodowej z dnia 6 marca 2014r. w sprawie przestrzegania zasad ochrony dóbr kultury w resorcie obrony narodowej (Dz. Urzędowy MON z 2014r., poz. 83)
10. Rozporządzenie Ministra Kultury z dnia 9 kwietnia 2004r. w sprawie organizacji wojewódzkich urzędów ochrony zabytków (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 75, poz. 706 ze zm.)
11. Ustawa z dnia 21 listopada 1967r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 1534 ze zm.)
12. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 stycznia 2004r. w sprawie ogólnych zasad wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 16, poz. 152).

13. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 lutego 2004r. w sprawie warunków i sposobu przygotowania i wykorzystania transportu na potrzeby obronne państwa, a także jego ochrony w czasie wojny oraz właściwości organów w tych sprawach (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 34, poz. 294).
14. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 15 czerwca 2004r. w sprawie warunków i trybu planowania i finansowania zadań wykonywanych w ramach przygotowań obronnych państwa przez organy administracji rządowej i organy samorządu terytorialnego (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 152, poz. 1599 ze zm.)
15. Ustawa z dnia 18 kwietnia 2002r. o stanie klęski żywiołowej (t. j. Dz. U. z 2014r., poz. 333 ze zm.)
16. Ustawa z dnia 21 czerwca 2002r. o stanie wyjątkowym (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 886)
17. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2002r. o stanie wojennym oraz o kompetencjach Naczelnego Dowódcy Sił Zbrojnych i zasadach jego podległości konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 851)
18. Ustawa z dnia 26 kwietnia 2007r. o zarządzaniu kryzysowym (t. j. Dz. U. z 2013r., poz. 1166 ze zm.)
19. Ustawa z dnia 11 sierpnia 2001r. o szczególnych zasadach odbudowy, remontów i rozbiórek obiektów budowlanych zniszczonych lub uszkodzonych w wyniku działań żywiołu (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 1067 ze zm.)
20. Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 24 sierpnia 1991r. (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 191 ze zm.)
21. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 21 kwietnia 2006r. w sprawie ochrony przeciwpożarowej budynków, innych obiektów budowlanych i terenów (t. j. Dz. U. z 2010r., nr 109, poz. 719)
22. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 24 lipca 2009r. w sprawie przeciwpożarowego zaopatrzenia w wodę oraz dróg pożarowych (t. j. Dz. U. z 2009r., nr 124, poz. 1030)
23. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności (t. j. Dz. U. z 1993r., nr 91, poz. 421).
24. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (t. j. Dz. U. z 2002r., nr 96, poz. 850)
25. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 27 kwietnia 2004r. w sprawie przygotowania systemu kierowania bezpieczeństwem narodowym (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 98, poz. 978 ze zm.)

GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO

26. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 września 2004r. w sprawie gotowości obronnej państwa (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 219, poz. 2218).
27. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 3 sierpnia 2004r. w sprawie świadczeń rzeczowych na rzecz obrony w czasie pokoju (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 181, poz. 1872 ze zm.)
28. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 5 października 2004r. w sprawie świadczeń osobistych na rzecz obrony w czasie pokoju (t. j. Dz. U. z 2004r., Nr 229, poz. 2307 ze zm.)
29. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 11 sierpnia 2004r. w sprawie świadczeń osobistych i rzeczowych na rzecz obrony w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny (t. j. Dz. U. z 2004r., nr 203, poz. 2081 ze zm.)
30. Rozporządzenie Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 września 2014r. w sprawie zabezpieczenia zbiorów muzeum przed pożarem, kradzieżą i innym niebezpieczeństwem grożącym ich zniszczeniem lub utratą (t. j. Dz. U. z 2014r., poz. 1240)
31. Ustawa z dnia 21 listopada 1996r. o muzeach (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 987 ze zm.)
32. Ustawa z dnia 14 lipca 1983r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 1506)
33. Ustawa z dnia 27 czerwca 1997r. o bibliotekach (t. j. Dz. U. z 2012r., poz. 642 ze zm.)
34. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009r. o finansach publicznych (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 1870)
35. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 26 lipca 2005r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy o ochronie osób i mienia (Dz. U. z 2005r. nr 145, poz. 1221)
36. Obwieszczenie Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 12 listopada 2010r. w sprawie ogłoszenia jednolitego tekstu ustawy – Prawo budowlane (Dz. U. z 2010r., nr 243, poz. 1623)
37. Ustawa z dnia 5 sierpnia 2010r. o ochronie informacji niejawnych (t. j. Dz. U. z 2016r., poz. 1167)
38. Konkordat między Stolicą Apostolską i Rzeczpospolitą Polską podpisany w Warszawie dnia 28 lipca 1993r. (t. j. Dz. U. z 1998r., Nr 51, poz. 318)
39. Normy postępowania w sprawach sztuki kościelnej wydane przez Konferencję Episkopatu Polski z dnia 25 stycznia 1973r.

II. Wstęp.

Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych, polega na planowaniu, przygotowaniu i realizacji przedsięwzięć zapobiegawczych, dokumentacyjnych, zabezpieczających, ratowniczych i konserwatorskich, mających na celu ich uratowanie przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zaginięciem.

Działania te realizują w ramach zadań obrony cywilnej organy administracji publicznej odpowiednich stopni i kierownicy jednostek organizacyjnych posiadających zabytki, przy użyciu środków finansowych posiadanych przez te jednostki.

Powyższe przedsięwzięcia realizowane są poprzez:

- 1) **Zapobieganie i prowadzenie prac przygotowawczych** – w czasie poprzedzającym wystąpienie konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej;
- 2) **Podwyższenie gotowości** wprowadzonej w okresie narastania bezpośredniego zagrożenia poprzez właściwe organy kierowania kryzysowego;
- 3) **Reagowanie** w czasie wystąpienia i trwania konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej;
- 4) **Zabezpieczenie i dokumentowanie** po ustąpieniu konfliktu zbrojnego lub sytuacji kryzysowej;

Plan ochrony zabytków, o którym mowa, sporządza się odpowiednio do przewidzianych i realnych zagrożeń w szczególności na wypadek: pożaru, powodzi, ulewy lub z innych przyczyn, wichury, katastrofy budowlanej, awarii technicznej, chemicznej, demonstracji i ruchów ulicznych, rabunku lub aktu wandalizmu, ataku terrorystycznego oraz konfliktu zbrojnego.

II.1. Zapobieganie.

Zapobieganie i prowadzenie prac przygotowawczych w czasie pokoju obejmuje w szczególności następujące przedsięwzięcia i czynności:

- 1) Opracowanie planów ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych oraz ich aktualizację.
- 2) Kontrolę i doskonalenie stanu technicznego zabytków;
- 3) Instalowanie i utrzymanie w sprawności urządzeń i systemów zabezpieczenia zabytków, w tym sygnalizacji wykrywania i alarmowania.
- 4) Wykonywanie ewidencji i dokumentacji zabytków podlegających ochronie.

- 5) Projektowanie i wykonywanie prac inżyniersko-technicznych zabezpieczających przy zabytkach, takich jak:
- a. Podwyższenie klasy odporności ogniowej i poprawa właściwości konstrukcyjnych;
 - b. Zabezpieczenia przed skutkami wybuchów, wichur, śnieżyc, powodzi lub zalania z innych przyczyn, osunięć lub zapadnięć gruntu;
 - c. Odbudowa lub osłona fragmentów szczególnie wartościowych i narażonych na destrukcję.

II.2. Podwyższenie gotowości.

Etap ten ma miejsce w okresie narastania bezpośredniego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i jest wprowadzany przez organy zarządzania kryzysowego. W tym okresie prowadzi się następujące prace:

- 1) wykonanie i rozmieszczenie znaków Konwencji Haskiej na zabytkach nieruchomych wg. wzoru zamieszczonego w Instrukcji stanowiącej załącznik do rozporządzenia Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (t. j. Dz. U. z 2004r., Nr 212, poz. 2153 ze zm.), w celu zapewnienia im ochrony prawa międzynarodowego;
- 2) demontaż i ukrycie albo obudowanie lub osłonięcie workami z piaskiem najcenniejszych detali architektonicznych jeżeli takie znajdują się na zabytku nieruchomym (np. portali rzeźbionych, rzeźb w niszach, płaskorzeźb, nagrobków przyściennych, innych elementów dekoracyjnych nisko położonych, wyżej znajdujące się detale gdy nie ma możliwości ich zdjęcia zabezpieczamy poprzez wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej w celu ich odtworzenia, rekonstrukcji);
- 3) gromadzenie sprzętu i materiałów niezbędnych do działań ratowniczych, wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej, poprzez zwiększenie ilości środków gaśniczych, ustawienie skrzyń z piaskiem, uruchomienie dodatkowych punktów czerpania wody itp.;
- 4) usunięcie zbędnych łatwopalnych elementów i materiałów z pomieszczeń zabezpieczanego obiektu jak np.: dywanów, dekoracji okolicznościowych itp.;
- 5) wykonanie pasów przeciw-pożarowych wokół obiektu, jeżeli jest taka potrzeba np. warstwą piasku o grubości 8 – 12 cm;
- 6) zamknięcie bocznych drzwi na parterze od środka i osłonięcie ich workami z piaskiem oraz piwnicznych otworów okiennych;

- 7) zorganizowanie i uruchomienie systemu monitorowania zagrożeń, alarmowania i powiadamiania (stałe dyżury);
- 8) powołanie zespołów do działań zabezpieczająco-ochronnych;
- 9) utworzenie i uruchomienie systemu współdziałania organów administracji publicznej, zarządzania kryzysowego i obrony cywilnej, służb ratowniczych, porządkowych i kierowników jednostek organizacyjnych posiadających zabytki (główne stanowiska kierowania);

II.3. Reagowanie.

Ten etap wprowadza się w okresie wystąpienia i trwania sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego. W tym okresie podejmuje się następujące działania:

- 1) zapewnia się w miarę możliwości bierną i czynną ochronę obiektów zabytkowych;
- 2) w razie zniszczeń prowadzi się działania ratownicze we własnym zakresie lub wspiera się działania wyspecjalizowanych jednostek ratownictwa.

II.4. Zabezpieczenie i dokumentowanie.

To początek etapu odbudowy. Ma miejsce po zakończeniu sytuacji kryzysowej lub konfliktu zbrojnego. Do najważniejszych przedsięwzięć w tym okresie należą:

- 1) zabezpieczenie zabytków przed dalszym zniszczeniem, uszkodzeniem lub kradzieżą;
- 2) dokumentowanie zdarzeń, strat w zabytkach i działań zabezpieczających;
- 3) informowanie właściwych organów administracji publicznej, w szczególności wojewódzkiego konserwatora zabytków i organów założycielskich o stratach w zabytkach oraz podjętych działaniach zabezpieczających i potrzebach w zakresie niezbędnej pomocy.

II.5 Ochrona zabytków ruchomych.

Ochrona zabytków ruchomych polega na podjęciu, w zależności od sytuacji i posiadanych możliwości, następujących czynności:

- a) zabezpieczenia ich przed zniszczeniem lub uszkodzeniem, w miejscu stałego przechowywania, oraz na zorganizowaniu stałego dozoru;
- b) przemieszczenia do innych, przygotowanych pomieszczeń jednostki organizacyjnej;
- c) rozśrodkowania zabytków do innych wytypowanych i przygotowanych obiektów w tej samej miejscowości;

- d) ewakuacji do uprzednio wyznaczonych przygotowanych obiektów poza miejscowością ich stałego przechowywania, jeżeli nie ma możliwości ich właściwego zabezpieczenia na miejscu lub w tej samej miejscowości, oraz zapewnienia stałego dozoru;
- e) ewakuacji najcenniejszych zabytków za granicę w przypadku konfliktu zbrojnego;
- f) przyjmowania, na wniosek właściciela lub posiadacza, cennych zabytków na czasowe przechowywanie przez publiczne jednostki organizacyjne kultury.

Zabytki ruchome znajdujące się we wnętrzach kościołów możliwe do zdjęcia, jak np.: obrazy, rzeźby, fragmenty ołtarzy, wyroby rzemiosła artystycznego jak np.: kielichy, monstrancje, relikwiarze, pacyfikały, puszki, krucyfiksy, świeczniki, wota, meble, szaty liturgiczne i inne, planuje się przenieść na terenie poszczególnych parafii do innych bardziej bezpiecznych pomieszczeń np. w podziemiach kościołów, klasztorów lub piwnicach plebanii.

Ruchome zabytki których nie da się zdemontować i przenieść jak np.: murowane ołtarze, sarkofagi, nagrobki przyścienne, epitafia itp. planuje się zabezpieczyć poprzez opracowanie dla nich dokładnej dokumentacji: rysunkowej, fotograficznej i ukrycie jej w w/w bezpieczniejszych miejscach oraz w miarę możliwości organizacyjnych i finansowych wykonanie obudów np. z cegieł lub osłon z worków z piaskiem w uzgodnieniu z Wielkopolskim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków.

Duże gabarytowo zabytki ze względu na ciężar i rozmiary powinno się przenieść w całości owinięte materiałem niepalnym.

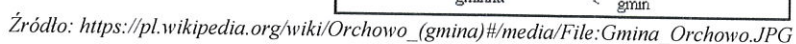
Drobniejsze zabytki ruchome można zapakować w celu przemieszczenia ich, do następujących pojemników jak np.: skrzynie drewniane, metalowe, kontenery z tworzyw sztucznych typu sklepowego, opakowania kartonowe z twardej tektury, worki przeciwpożarowe, jutowe, z tworzyw sztucznych. Zaleca się wykorzystanie wszelkich wolnych przestrzeni w zastosowanych opakowaniach do umieszczenia w nich mniejszych przedmiotów, stosując odpowiednie zabezpieczenia przed ewentualnymi uszkodzeniami, korzystając w tym celu z takich materiałów jak m.in.: pianka poliuretanowa, styropian, tektura falista, flanela, lignina, filc itp. Na zewnątrz pojemników należy umieścić napisy: Zabytki kultury, własność kościoła, zgodnie z załącznikiem nr 6 do Instrukcji, dołączonej do Rozporządzenia z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2004r., nr 212, poz. 2153)

Powyższe prace władze parafii wykonują z pomocą: członków rad parafialnych, innych parafian, konserwatorów zabytków, swoich wykonawców rzemieślników. Doraźnie w zależności od zagrożenia pomocy udzielają właściwe służby ratownicze. Szef Obrony Cywilnej gminy może wykorzystać do zabezpieczenia zabytków ruchomych, w miarę potrzeb i

GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO

możliwości wyposażenie i zgromadzony sprzęt jak m.in. skrzynie drewniane o ile znajdują się w magazynie. Osoby biorące udział w zabezpieczaniu obiektów zabytkowych powinny otrzymać od kierownika jednostki organizacyjnej Karty tożsamości dla personelu przydzielonego do ochrony zabytków, zgodnie z Załącznikiem nr 5 do w/w Instrukcji.

Położenie gminy Orchowo na terenie powiatu słupskiego:

Gmina Orchowo, jako gmina o charakterze rolniczym, słabo zurbanizowana i zasiedlona, odznacza się dużą wartością krajoznawczą i przyrodniczą. Jej tereny zostały

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

uksztaltowane przez działanie lądolodu skandynawskiego. Występują tu niewysokie pagórki moreny czołowej, powstałe w miejscu dłuższego postoju lodowca, który osadzał tam przyniesiony z północy materiał skalny - głównie piaski, żwir i gliny oraz zagłębienia terenu wypełnione wodami roztopowymi tworząc liczne na tym terenie jeziora.

Obiekty architektury i budownictwa wpisane do rejestru zabytków na terenie gminy Orchowo prezentują zróżnicowany stan zachowania. Najlepiej zachowane są obiekty będące własnością kościoła i gminy, poza jednostkowymi przypadkami, są w stanie zadowalającym. W gorszym stanie prezentuje się część zabytków będąca własnością prywatną.

Na terenie Gminy Orchowo znajduje się 16 obiektów wpisanych do rejestru zabytków.

III.1. Wykaz obiektów zabytkowych nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków.

GMINA ORCHOWO				
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Datowanie	Nr rejestru zabytków
1	Gałczynek	chata nr 5, drewn.	XVIII	379/121 z dnia 10.12.1984r.
2	Linówiec	kościół par. pw. św. Marcina, drewn.	1749	826/Wlkp/A z 30.04.1984r. i z 30.11.2010r.
3		dzwonnica, drewn.	2 poł. XVIII, 1929	826/Wlkp/A z 30.04.1984r. i z 30.11.2010r.
4		d. cmentarz przy kościele	2 poł. XVIII	826/Wlkp/A z 30.04.1984r. i z 30.11.2010r.
5		kapliczka ludowa św. Wawrzyńca	XIX	266/8 z 30.04.1984r.
6		park dworski	2 poł. XIX	827/Wlkp/A z 30.04.1984r.
7	Myślatkowo	park	poł. XIX	268/10 z 30.04.1984r.
8		dom nr 21	ok. 1910	395/137 z 26.02.1987r.
9	Orchowo	kościół par. pw. Wszystkich Świętych, drewn.	1789-92	270/12 z 30.04.1984r.
10		plebania	XIX/XX	270/12 z 30.04.1984r.
11		kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	ok. 1900	271/13 z 30.04.1984r.
12		dom, ul. Lipowa 1	k. XIX	235/Wlkp/A z 20.06.2005r.
13	Osówiec	kaplica pw. MB Różańcowej	1883	272/14 z 30.04.1984r.
14		dwór, drewn.	pocz. XVIII, k. XVIII, pocz. XX	273/15 z 30.04.1984r.
15	Rękawczyn	chata nr 10, drewn.	1798	913/Wlkp/A z 10.12.1984r.
16	Słowikowo	park	poł. XIX	269/11 z 30.04.1984r.

III.1.1. Opis obiektów zabytkowych nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków.

GAŁCZYNEK

- **dom nr 5 w Gałczynku** – dom wg tradycji zbudowany w 4 ćw. XVIII w. położony w centrum wsi, usytuowany szczytowo do drogi. Stan zachowania zły – kamienie fundamentowe -

otoczaki - rozpojone, drewniane ściany w konstrukcji mieszanej zniszczone biologicznie. Od wewnątrz ściany zawilgocone, wyłożone gliną z sieczką i otynkowane zaprawą glinianą. Strop drewniany, belkowy - belki zniszczone biologicznie, ugięte. Więźba dachowa drewniana, dach w stanie dobrym pokryty płytami eternitowymi falistymi. Stolarka okienna i drzwiowa - zniszczona. Wewnątrz centralnie zlokalizowany znacznych rozmiarów trzon komina butelkowego, murowanego z cegły ceramicznej pełnej na zaprawie glinianej oraz piec kaflowy.

LINÓWIEC

- **kościół p.w. Św. Marcina w Linówcu** został zbudowany w 1749 r. z fundacji Sebastiana Częstkowskiego, usytuowany jest na niewielkim wzniesieniu. Bryłę tworzy regularny prostopadłościan, zamknięty od wschodu trójbocznie z trzema niższymi bryłami - kruchty, kaplicy i zakrystii nakrytymi dachami dwuspadowymi. Kościół w całości kryty blaszanym dachem łamanym (mansardowym) z ośmioboczną wieżyczką od zachodu zwieńczoną cebulastym hełmem. Podmurówka kościoła wykonana jest z kamienia polnego, natomiast konstrukcja ścian z drewna. **Dzwonnica** usytuowana jest obok kościoła od strony południowej przy parkanie otaczającym kościół. Zbudowana w 2 połowie XVIII w. z drewna na podmurowaniu z kamienia polnego i cegły. Od strony zachodniej znajduje się wejście, wewnątrz dzwonnicy zawieszony jest żeliwny dzwon. Zarówno kościół jak i dzwonnica były remontowane w latach 90-tych XX w. i ich stan nie budzi większych zastrzeżeń.

MYŚŁĄTKOWO

- **dom nr 21 w Myślątkowie** – pierwotnie leśniczówka, z częścią gospodarczo-inwentarską w przyziemiu, zbudowany ok. 1910 r. Budynek usytuowany na niewielkim wzniesieniu otoczony lasem. Fundament z kamienia łamanego na zaprawie wapiennej. Ściany murowane z cegły pełnej, część gospodarcza wykonana w drewnianej konstrukcji szkieletowej pierwotnie oszalowana deskami, obecnie zniszczona. Budynek założony na planie prostokąta, bryła zwarta dwukondygnacyjna nakryta dachem dwuspadowym z naczółkiem od strony wschodniej. Połączenie dachu wysunięta znacznie poza lico ściany. Pokrycie dachu – dachówka karpiówka ceramiczna w koronkę, częściowo uszkodzona. Brak podłóg, schodów, stolarki okiennej i drzwiowej.

ORCHOWO

- **zespół kościoła parafialnego p.w. Wszystkich Świętych w Orchowie**. Kościół założony i uposażony w 1369 r. przez Mikołaja, chorążego gnieźnieńskiego, najpierw w Woli Orchowskiej, później przeniesiony do Orchowa. W 1446 kościół ponownie uposażony i erygowany przez Jana i Stanisława Orchowskich. Obecny kościół parafialny pobudowany został w latach 1789-1792, fundatorką była Petronela z Gałczyńskich, Mlicka, a budowniczym ks. Ignacy Gułkowski, kanonik laterański i pierwszy proboszcz. Jest to budowla

jednoprzęsłowa, zamknięta od wschodu trójbocznym prezbiterium, a od zachodu wieżą. Od strony południowej znajduje się kaplica, a od północnej prezbiterium. Kościół zbudowano w technice zrębowej, a pod koniec XVII w. od frontu dobudowano kwadratową wieżę zwieńczoną dużym blaszanym, baniastym hełmem z latarnią. Kościół był restaurowany w latach 1997–2002. W latach 2009-2010 zagospodarowano teren wokół kościoła m. in. poprzez wyłożenie kostką granitową drogi procesyjnej oraz odnowienie zieleni.

- **kościół Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny w Orchowie obecnie p.w. Chrystusa Dobrego Pasterza** – kościół ewangelicki wzniesiony został na przełomie XIX i XX w. jako jednoprzestrzenna budowla, z wydzielonym prostokątnym prezbiterium oraz z masywną wieżą w osi fasady. Po II wojnie światowej został przejęty przez Parafię Rzymskokatolicką p.w. Wszystkich Świętych w Orchowie Dolnym i użytkowany był jako filialny do czerwca 2001 roku. Pod względem stylowym reprezentuje cechy neogotyckie. W 2002 roku przeprowadzono remont więźby dachowej i wymieniono pokrycie dachowe wieży, a w 2007 roku wyremontowano dach nad nawą główną i prezbiterium. W roku 2008 przeprowadzono prace remontowe stropu (sufit) nad nawą główną świątyni, zaś w roku 2011 w związku z konsekracją Kościoła wyremontowano prezbiterium.

- **dom mieszkalny przy ul. Lipowej nr 1 w Orchowie wraz z terenem działki nr 7K2 stanowiącym najbliższe otoczenie zabytku**, wpisany do rejestru w 2005 roku z uwagi na wartości historyczne i architektoniczne, zachowaną bez zmian bryłę, wystrój architektoniczny elewacji oraz układ wnętrza. Dom ten wzniesiony został w końcu XIX wieku jako tzw. lekarzówka.

OSÓWIEC

- **kaplica grobowa Mlickich w Osówiecu** – murowana, powstała w 1883 roku jako kaplica grobowa właścicieli majątku Osówiec, obecnie kaplica p.w. MB Różańcowej należąca do Parafii p.w. Wszystkich Świętych w Orchowie.

- **dwór w Osówiecu**, murowany z drugiej połowy XVIII wieku, powiększony od strony północnej w XX wieku. Jest to bardzo interesujący przykład typowego dla ziem polskich dworu alkierzowego o rozwiniętej i malowniczej bryle, na którą składają się parterowy korpus, wypiętrzony pośrodku dwukondygnacyjnym obustronnym ryzalitem i cztery niskie alkierze. Dwór remontowany był w latach 80-tych XX w.

REKAWCZYN

- **dom nr 10 w Rękawczynie** – dom gliniany, powstał w 1798 roku, rozbudowany w końcu XIX w., wykorzystywany jest, jako dom letniskowy, wyremontowany.

PARKI DWORSKIE

W dostatecznym stanie są **parki dworskie** znajdujące się na terenie gminy. Oprócz starodrzewia występuje duży procent drzew powstałych z samosiewu, a brak cięć sanitarnych spowodował nadmierny rozrost krzewów.

- **park w Linówcu** - w parku nie ma żadnych urządzeń lub budowli małej architektury ogrodowej. Brak jest ogrodzenia, ławek, oświetlenia wewnętrznej przestrzeni. Osie widokowe związane niegdyś ze starym dworkiem obecnie przestały istnieć. Straciła też swe znaczenie oś kompozycji przechodząca w kierunku wschód-zachód. Część drzew wyrosła w wyniku naturalnej sukcesji. Runo jest urozmaicone. Całkowitemu zatarciu uległ dawny układ ścieżek, natomiast czytelne są polany oraz masywy i grupy wysokich drzew. Opracowany w listopadzie 2009 r. „Projekt rewaloryzacji i rewitalizacji parku w Linówcu” zakłada wzbogacenie składu gatunkowego drzew, krzewów i bylin oraz poprowadzenie układu ścieżek, który udostępni wszystkie fragmenty założenia parkowego. W oparciu o nowy układ komunikacyjny zaprojektowano ścieżkę przyrodniczą, wyposażoną w tablice edukacyjne, ławki i kosze na śmieci.

- **park w Myślątkowie** - park nie ma opłotowania, brak tam również oświetlenia i zniknął mostek przerzucony przez rów melioracyjny. Kompozycja parku jest zatarta na skutek występowania licznych samosiewów. Park posiada bogaty układ ścieżek gruntowych, które są pieczołowicie pielęgnowane, ale zatarty został dawny układ komunikacyjny. W parku nie można doszukać się osi kompozycji. Brak jest osi widokowych wewnątrz obiektu. Zniknęła zupełnie jedna z głównych starych dróg – aleja wysadzana głogami biegnąca wzdłuż szosy. Na przestrzeni lat zniknął też położony pomiędzy lilakami plac taneczny. Obecny układ komunikacyjny jest współczesny i wymaga gruntownej korekty. Zgodnie z opracowanym w lipcu 2009 r. „Projektem rewaloryzacji Parku w Myślątkowie” przeprowadzono prace rewitalizacyjne w zachodniej części parku. Alejki poprowadzono po linii łuków, przeprowadzono radykalne cięcia w drzewostanie oraz nasadzenia drzew i krzewów. Na obrzeżach parku wykonano boisko do piłki plażowej oraz parking. Wzdłuż alejek postawiono ławki i kosze na śmieci.

- **park w Słowikowie** - w parku w wyniku naturalnej sukcesji na znacznej jego części pojawił się różnogatunkowy podrost, a układ komunikacyjny uległ zatarciu. Poprzez wybudowanie współczesnego budynku szkolnego został mocno zniekształcony układ kompozycyjny parku. Park odzyskał częściowo swą świetność dzięki przeprowadzonej rewaloryzacji w 2012 r. zgodnie z projektem opracowanym przez architekta krajobrazu w listopadzie 2011 r. W parku zaprojektowano cztery wnętrza, każde o nieco innym przeznaczeniu. Wokół polany stanowiącej węzeł kompozycyjny poprowadzono ścieżkę wyposażoną w ławki i kosze na

śmiecici, na polanie położonej w sąsiedztwie zabudowań mieszkalnych przygotowano miejsce na ognisko oraz postawiono altanę, natomiast funkcje edukacyjne poprzez postawienie tablic edukacyjnych zyskało wejście do parku oraz część drzewostanu ujęta w ramy ścieżki parkowej prowadzącej do pomnikowych dębów.

W opracowanych planach rewaloryzacji zieleni w wyżej wymienionych parkach szczególny nacisk został położony na odtworzenie biegu ścieżek i uporządkowanie szaty roślinnej (wycinka krzewów, likwidacja martwych lub chorych drzew oraz nowe nasadzenia), a także wyposażenie parków w elementy małej architektury. Ze względu na wysoką wartość założeń parkowych, szczególnie w Słowikowie i Linówcu, gruntowną rewaloryzację należałoby przeprowadzić w jak najkrótszym czasie.

III.2. Wykaz pozostałych zabytków nieruchomych znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków.

BIELSKO

1. DOM NR 9, mur., 4 ćw. XIX w.
2. DOM NR 13, mur., 1911r.
3. DOM NR 15, mur., ok. 1900r.
4. DOM NR 28, mur., 1894r.
5. CMENTARZ CHOLERYKÓW, ok. 1850 r., nieczynny.
6. KAPLICZKA, 1 poł. XX w.

GAŁCZYNEK

7. ZAGRODA NR 6
 - a. budynek inwentarski II, mur., 1 ćw. XX w., remont.
8. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI 2 poł. XIX w., nieczynny.

LINÓWIEC

9. ZESPÓŁ DWORSKO-FOLWARCZNY:
 - a. dwór mur., ok. 1900, przebud. poł. XX,
 - c. oficyna II, mur., 1935 – 1937,
10. ZAGRODA NR 23:
 - a. dom, mur., 1 ćw. XX w.,
11. ZAGRODA NR 26:
 - a. dom, mur., pocz. XX w.,
 - b. budynek inwentarski, mur., 1910 w.
12. CMENTARZ PARAFIALNY RZYMSKOKATOLICKI, pocz. XX w., czynny.

MYŚŁĄTKOWO

13. KAPLICZKA, mur., 1945r.

14. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 2 poł. XIX, nieczynny.

ORCHOWO

Ul. dr Bernardczyka

15. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, ok. poł. XIX w., nieczynny.

Ul. Dworcowa

16. DWORZEC KOLEJOWY, ob. dom, mur., 1914r.,

Ul. Kazimierza Wielkiego

17. DOM NR 10, mur., 4 ćw. XIX w.

Ul. Kościuszki

18. DOM NR 19, mur., 1910r.

Ul. Ks. Nikodema Siega

19. ZESPÓŁ PLEBANII PRZY KOŚCIELE PAR. P.W. WSZYSTKICH ŚWIĘTYCH,:

a. chlew, ob. budynek gospodarczy, mur., 1 ćw. XX w.,

b. szopa, drewn., 4 ćw. XIX w., remont.

20. KAPLICZKA, mur., 4 ćw. XIX w., remont.

21. FIGURA CHRYSYUSA, przy kościele par. p.w. Wszystkich Świętych, 1949r.

Ul. Orchówek

22. CMENTARZ PAR. RZYMSKOKATOLICKI, 2 poł. XIX w., czynny.

Ul. Powstańców Wielkopolskich

23. PASTORÓWKA PRZY KOŚCIELE EWANGELICKO-AUGSBURSKIM, ob. rzym.-kat.,
późn. apteka, ob. dom parafialny, mur., 1898r.

24. SZKOŁA, ob. dom, mur., 1898 r.

25. ZAGRODA NR 7:

a. dom, mur., 1 ćw. XX w.,

Ul. Szkolna

26. ZESPÓŁ FOLWARCZNY:

a. dom, mur, pocz. XX w.,

d. młyn - gorzelnia, mur., pocz. XX w.

Ul. Wyzwolenia

27. GOSPODA, ob. paw. handlowy, szach., pocz. XX w., remont.

28. POCZTA, ob. dom, mur., ok. 1900 r.

29. DOM NR 8, mur., 1892 r.

ORCHÓWEK

30. KAPLICZKA, mur., 1945 r.

31. ZESPÓŁ SZKOŁY, ob. zagroda nr 12:

a. szkoła, ob. dom, mur., 1901r.,

b. budynek gospodarczy, mur., 1901r.

32. DOM NR 14/15, mur., 1897r., remont.

33. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 2 poł. XIX, nieczynny.

OSÓWIEC

34. KAPLICZKA, mur., 1 ćw. XX w., remont.

35. ZESPÓŁ DWORSKO - FOLWARCZNY:

a. rządówka, ob. dom, mur., 1 poł. XIX w., przebud.,

b. dom dla służby, mur., 1840r., przebud. 1910r.,

c. oficyna, 2 poł. XIX w., przebud.,

d. park krajobrazowy, pocz. XX w.,

f o l w a r k

e. stajnia, ob. magazyn, mur., k. XVIII w., przebud.,

f. chlewnia, mur., k. XVIII w., przebud.,

g. stodoła I, ob. mieszalnia pasz, mur., k. XVIII w., remont.,

h. stodoła II, ob. magazyn, mur., k. XVIII w.,

i. magazyn zbożowy, mur., k. XVIII w.,

j. wozownia, mur., k. XVIII w.,

k. gorzelnia, mur., k. XVIII w., rozbud. l. 60 XX w.

PODBIELSKO

36. KAPLICZKA, mur., 1 poł. XX w., remont.

37. SZKOŁA, ob. dom nr 82, mur., 1912r.

38. ZESPÓŁ FOLWARCZNY, ob. zagroda nr 92:

a. rządówka, mur., 2 poł. XIX,

b. stodoła, drewn., pocz. XX w.

39. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 1 poł. XIX, nieczynny.

RĘKAWCZYNEK

40. KAPLICZKA, 1945 r.

RÓŻANNA

41. KAPLICZKA, mur., ok. 1880r.

42. ZESPÓŁ SZKOŁY:

- a. szkoła, mur., 1 ćw. XX w.,
- b. chlew, ob. budynek gospodarczy, mur., 1915r.,

43. ZESPÓŁ DWORSKO - FOLWARCZNY:

- a. dwór, ob. dom, mur., 1 poł. XIX w., rozb. 2 poł. XIX w., rem. 1975,
- b. pozostałości parku krajobrazowego, 1 poł. XIX w.

f o l w a r k

- c. obora I, mur., 1900r.,
- d. obora, mur., ok. 1910r.,
- e. chlewnia, mur., pocz. XX w.,
- f. stodoła I, mur., pocz. XX w.,
- g. stodoła II, mur., pocz. XX w.,
- h. magazyn paszowy, mur., 1905r.,
- i. magazyn I, mur., pocz. XX w.,
- j. magazyn II, mur., pocz. XX w.,
- k. budynek gospodarczy, ob. stołówka, XIX/XX w.,
- l. gorzelnia, mur., pocz. XX w.

44. ZAGRODA NR 14:

- a. dom, mur., 1905r., remont.,
- b. ogrodzenie z bramą, mur., pocz. XX w.

45. ZAGRODA NR 18:

- a. obora, mur., 1901r., remont.,
- b. ogrodzenie z bramą, mur., ok. 1901r.

46. CMENTARZ CHOLERYKÓW, 2 poł. XIX w., nieczynny.

SIEDLUCHNO

47. KAPLICZKA, mur., k. XIX w., remont.

48. ZAGRODA NR 2:

- a. chlew I, mur., 1925r.,

49. ZAGRODA NR 11:

- a. budynek gospodarczy, mur.-kam., k. XIX w.,

50. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, ok. poł. XIX w., nieczynny.

SKUBARCZEWO

51. KAPLICZKA, mur., 1945r.

52. ZESPÓŁ DWORSKI, ob. Dom Pomocy Społecznej:

- a. dwór, mur., 2 poł. XIX w., przebud. 1976,
- b. pozostałości parku krajobrazowego, 2 poł. XIX w.

53. DOM NR 10, mur., 1903r.

54. DOM NR 14, mur., 1891r.

55. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 2 poł. XIX w., nieczynny.

SŁOWIKOWO

56. ZESPÓŁ DWORSKI:

a. oficyna, mur., 1900-1910r.,

57. DOM NR 10, mur., 4 ćw. XIX w.

58. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 2 poł. XIX w., nieczynny.

SUSZEWO

59. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 2 poł. XIX w., nieczynny.

SZYDLÓWIEC

60. KOŚCIÓŁ EWANGELICKI, ob. fil. rzym.-kat. parafii w Linówcu, mur., 1864r.

61. KAPLICZKA, mur., 1946r., remont.

62. SZKOŁA, ob. dom nr 31, mur., 1900r.

63. ZAGRODA NR 7:

a. dom, mur., k. XIX w., remont.,

b. budynek gospodarczy, mur.-glin., k. XIX w.

64. ZAGRODA NR 8/9:

a. budynek inwentarski, mur., pocz. XX w.

65. ZAGRODA NR 12:

a. dom, mur., XIX/XX w., remont.,

b. chlew, mur.-kam., 1905r., remont.,

c. stodoła, mur.-kam., 1905r., remont.

66. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, pocz. XIX, nieczynny.

WÓLKA ORCHOWSKA

67. ZAGRODA NR 6:

a. dom, mur., 1904r.,

68. ZAGRODA NR 9/10:

a. budynek inwentarski, mur., 1 ćw. XX w.

69. CMENTARZ EWANGELICKO-AUGSBURSKI, 2 poł. XIX w., nieczynny.

III.3. Zespoły najcenniejszych zabytków ruchomych na terenie gminy, wpisanych do rejestru zabytków.

Na terenie gminy Orchowo zabytki ruchome wpisane do rejestru zabytków skupione są głównie w trzech zabytkowych obiektach sakralnych (kościół w Orchowie i Linówcu).

Zabytki ruchome stanowią elementy wystroju i wyposażenia w/w kościołów. Są to głównie rzeźby, naczynia, obrazy, ołtarze i ich części oraz ambona i chrzcielnica:

- a) w kościele par., p.w. Wszystkich Świętych w Orchowie - 12 obiektów wpisanych pod nr B-105/51 z dnia 15.09.1996r.
- b) w kościele par. p.w. Chrystusa Dobrego Pasterza w Orchowie - 3 obiekty wpisane pod nr B-107/53 z dnia 25.09.1996r.
- c) w kościele filialnym p.w. Św. Marcina w Linówcu - 10 obiektów wpisanych pod nr B-109/55 z dnia 13.05.1997r.

III.4. Wykaz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków z terenu gminy.

Na terenie gminy Orchowo nie ma stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków.

Gmina Orchowo położona jest w południowej części Pojezierza Gnieźnieńskiego. Od południa sąsiaduje z takimi regionami geograficznymi jak: Równina Wrzesińska, Pojezierze Kujawskie i Dolina Konińska. Według podziału Wielkopolski na regiony B. Krygowskiego zmodyfikowanego przez W. Stankowskiego obszar gminy Orchowo leży w obrębie regionu IX – Wysoczyzna Gnieźnieńska, w obrębie której wyróżniono subregiony: Pagórki Ostrowskie, Obniżenie Niedzięgielskie, Równina Wylatkowska, Pagórki Orchowskie i Obniżenie Kosowsko – Szydłowieckie.

Cały teren cechuje się bardzo niespokojną rzeźbą terenu z licznymi obniżeniami, często bezodpływowymi, zabagnionymi i zatorfionymi. Najwyżej położony punkt na terenie gminy znajduje się w południowej części gminy w odległości ok. 600 m od miejscowości Myśłatkowo i wynosi 129,3 m npm. Natomiast najniższy położony punkt zlokalizowany jest w południowo - wschodniej części gminy w miejscowości Suszewo i wynosi 103 m npm.

Gmina Orchowo leży w zlewni rzeki Noteć, która przepływa wzdłuż zachodniej granicy gminy. Otacza ją wiele malowniczych jezior położonych wśród lasów, charakteryzujących się wysoką czystością wód:

- od strony wschodniej - Jezioro Ostrowskie,
- od południa - Jezioro Kownackie, Jezioro Suszewskie, Jezioro Budziławskie,
- od północy - Jezioro Kamienieckie,
- w obrębie gminy - Jezioro Orchowskie oraz Jeziora Słowikowo, Sineckie, Degnera.

GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO

Gmina Orchowo charakteryzuje się dobrą jakością gleb (prawie 82% jej powierzchni stanowią gleby klas III i IV). Teren gminy został rozpoznany archeologicznie. Źródłem wiedzy w tym zakresie jest AZP – Archeologiczne Zdjęcie Polski – program naukowo-badawczy prowadzony w latach 80 i 90 XX w. Przyczynił się on do rozpoznania powierzchniowego archeologicznej treści kulturowej związanej z rozwijającym się na danym terenie osadnictwem pradziejowym, średniowiecznym i nowożytnym.

Na terenie gminy znajdują się zewidencjonowane stanowiska archeologiczne będące pod ochroną konserwatorską, które grupują się w kilku partiach omawianego obszaru – na zachód od Różanny i od Myślątkowa, po zachodniej stronie drogi Wólka Orchowska – Podbielsko, na południowy-wschód od Orchówka, wokół jeziora Orchowskiego oraz Orchowa i Orchówka a także wzdłuż cieków wodnych pomiędzy jeziorami Budziśławskim i Suszewskim.

Najstarsze ślady osadnictwa na terenie gminy Orchowo pochodzą z młodszej epoki kamienia – neolitu, jednak intensyfikacja osadnictwa ma miejsce w późnej epoce brązu i epoce żelaza, przede wszystkim w okresie funkcjonowania kultury łużyckiej. Potwierdzają to odkrycia nad Jeziorem Orchowskim, gdzie w naturalnym miejscu obronnym znajdowała się osada z okresu kultury łużyckiej, a także znaleziska archeologiczne, takie jak: ozdoby z brązu (bransolety i nagołenniki) oraz ceramika. Na terenie gminy widoczne są też ślady kultury przeworskiej, a następnie liczne osadnictwo związane z okresem wczesnego średniowiecza. Świadczyć o tym może znaleziony w Jeziorze Orchowskim hełm woja czeskiego prawdopodobnie pochodzący z czasów najazdu Brzetysława, księcia czeskiego, na ziemie polskie około 1037 roku.

Poniższa tabela prezentuje zasoby archeologicznego dziedzictwa kulturowego na terenie gminy Orchowo z podziałem na fakty osadnicze:

TYP STANOWISKA ARCHEOLOGICZNEGO	IŁOŚĆ	W TYM WPISANY DO REJESTRU
a. grodziska	-	-
b. osady	195	-
c. cmentarzyska	2	-

Źródło danych: Raport o stanie zabytków w Gminie Orchowo z 2004 r. oprac. przez WOZU w Poznaniu Delegatura w Koninie

Stanowiska archeologiczne z terenu gminy są reprezentowane przez cmentarzyska oraz osady. Dobrze zachowane cmentarzysko z okresu kultury łużyckiej położone jest w Różannie. Natomiast bardzo duża osada wczesnośredniowieczna pełniąca ważną rolę w regionie zlokalizowana jest w Orchowie Dolnym (obecnie ul. Orchówek). Inną dużą osadą z tego okresu jest Słowikowo (nazwa lokalna Rękawczyn), gdzie wg źródeł archiwalnych znajdował się także kościół wraz z cmentarzem. Rozproszone, ale zróżnicowane ślady osadnictwa występują także w pobliżu takich miejscowości jak Linówek, Osówek, Szydłówek, Myślatkowo. Są to interesujące pod względem usytuowania i zachowanego materiału osady kultury łużyckiej, wczesnego średniowiecza oraz późnośredniowieczne. Są one cenne przede wszystkim pod względem poznawczym dla problematyki osadnictwa na terenie gminy Orchowo.

III.4.1. Wykaz obiektów archeologicznych.

- 1) OSADA PÓŻNOŚREDNIOWIECZNA, SZYDLÓWIEC.
- 2) OSADA WCZESNOŚREDNIOWIECZNA, OSÓWIEC.
- 3) OSADA WCZESNOŚREDNIOWIECZNA, ORCHÓWEK.
- 4) OSADA KULTURY PUCHARÓW LEJKOWATYCH ORCHÓWEK,
- 5) OSADA KULTURY PUCHARÓW LEJKOWATYCH, SCHYLEK NEOLITU, MYŚLATKOWO.
- 6) OSADA KULTURY CERAMIKI SZNUROWEJ, ŁUŻYCKIEJ I PRZEWORSKIEJ.
- 7) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, SŁOWIKOWO - SKUBARCZEWO.
- 8) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, ORCHOWO.
- 9) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, BIELSKO.
- 10) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, MYŚLATKOWO.
- 11) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, ORCHOWO.
- 12) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, OSÓWIEC - SUSZEWO - SZYDLÓWIEC.
- 13) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, WÓLKA ORCHOWSKA.
- 14) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, LINÓWIEC.
- 15) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, MLECZE.
- 16) ZESPÓŁ STANOWISK ARCHEOLOGICZNYCH, OSTRÓWEK.

III.5. Pomniki przyrody.

Na obszarze gminy Orchowo występuje wiele okazów drzew o wysokiej wartości przyrodniczej oraz krajobrazowej i kulturowej. Są one objęte ochroną prawną. Zestawienie pomników przedstawia poniższa tabela:

Lp.	Miejscowość	Utworzony	Podstawa prawna	Rodzaj obiektu	Położenie	Opis
1.	Linówek	15.12.1956 r.	Prez. WRN Bydgoszcz	Dąb szypułkowy	Park w Linówcu	Ob. pierśnicy: 450 cm; wys. 23m;
2.	Orchówek	02.03.1954 r.	Prez. WRN Bydgoszcz	Dąb szypułkowy	Las k/Orchówka	Ob. pierśnicy: 600 cm; wys. 15m;
3.	Słowikowo	17.07.1978 r.	Decyzja Wojewody Konińskiego	Dąb bezszypułkowy	Park w Słowikowie	Ob. pierśnicy: 500 cm; wys. 20m
4.	Słowikowo	17.07.1978 r.	Decyzja Wojewody Konińskiego	Dąb bezszypułkowy	Park w Słowikowie	Ob. pierśnicy: 400 cm; wys. 20m
5.	Orchowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r	Uchwała Rady Gminy Orchowo	Dąb szypułkowy	Orchowo ul. Dworcowa	Ob. pierśnicy: 272 cm;
6.	Słowikowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchowo	Dąb szypułkowy	Posesja prywatna	Ob. pierśnicy: 308 cm;
7.	Wólka Orchowska	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchowo	Dąb szypułkowy	Wólka Orchowska	Ob. pierśnicy: 270 cm;
8.	Orchowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchowo	Jesion wyniosły	Cmentarz parafialny	Ob. pierśnicy: 315 cm;

GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO

9.	Orchowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchardo	Klon jawor	Cmentarz parafialny	Ob. pierśnicy: 230 cm;
10.	Orchowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchardo	Lipa szerokolistna	Teren przy kościele p.w. Chrystusa Dobrego Pasterza	Ob. pierśnicy: 230 cm;
11.	Orchowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchardo	Lipa szerokolistna	Teren przy kościele p.w. Wszystkich Świętych	Ob. pierśnicy: 335 cm;
12.	Orchowo	Uchwała Nr XIII/73/2003 z dnia 30.09.2003 r.	Uchwała Rady Gminy Orchardo	Topola czarna	Cmentarz parafialny	Ob. pierśnicy: 280 cm;

Wzdłuż głównych dróg w gminie istnieją fragmenty szpalerów drzew, które ze względów krajobrazowych i przyrodniczych powinny zostać zachowane. Korzystne byłoby również wprowadzenie nasadzeń uzupełniających istniejące już ciągi drzew oraz całkiem nowych przy śródpolnych drogach.

GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO

**IV. Wykaz zabytków nieruchomych na terenie Gminy Orchowo podlegających
zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego.**

Załącznik nr 8 do Instrukcji przygotowania i realizacji planów ochrony
zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Lp.	Miejscowość	Elementy obiektu podlegające zabezpieczeniu	Planowany sposób zabezpieczenia	Niezbędne siły i czas na wykonanie zadania	Koszty	Uwagi
1	2	3	4	5	6	7
1.	Gałczynek: chata nr 5;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją.	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obiektu.
2.	Linówiec: kościół pw. św. Marcina;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją. 3. Zabezpieczenie wszelkiej dokumentacji dotyczącej zabytku w odpowiednich opakowaniach i ukrycie w bezpiecznym miejscu. 4. Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej poprzez zwiększenie ilości środków gaśniczych. 5. Zabezpieczenie zabytków ruchomych w obiekcie poprzez złożenie ich w miejscu najmniej narażonym na zniszczenia w odpowiednim zabezpieczeniu (np. drewniane skrzynie itp.).	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 6 do 10 osób, w czasie 2 dni	2.000 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii
3.	Linówiec: dzwonnica;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 2 do 4 osób, w ciągu 1 dnia	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

			ukrycie jej z pozostałą dokumentacją. 3. Zabezpieczenie wszelkiej dokumentacji dotyczącej zabytku w odpowiednich opakowaniach i ukrycie w bezpiecznym miejscu.			
4.	<u>Linówiec:</u> cmentarz przy kościele;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 2 do 4 osób, w czasie 2 dni	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii
5.	<u>Linówiec:</u> kapliczka ludowa św. Wawrzyńca;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją.	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 2 do 4 osób, w ciągu 1 dnia	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii
6.	<u>Linówiec:</u> park	Cały obszar	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obszaru.
7.	<u>Myślatkowo:</u> dom nr 21;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją.	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obiektu.

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

8.	<u>Myślatkowo:</u> park	Cały obszar	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obszaru.
9.	<u>Orchowo:</u> kościół pw. Wszystkich Świętych;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją. 3. Zabezpieczenie wszelkiej dokumentacji dotyczącej zabytku w odpowiednich opakowaniach i ukrycie w bezpiecznym miejscu. 4. Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej poprzez zwiększenie ilości środków gaśniczych. 5. zabezpieczenie zabytków ruchomych w obiekcie poprzez złożenie ich w miejscu najmniej narażonym na zniszczenia w odpowiednim zabezpieczeniu (np. drewniane skrzynie)	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 6 do 10 osób, w czasie 2 dni	2.000 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii
10.	<u>Orchowo:</u> plebania;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją. 3. Zabezpieczenie wszelkiej dokumentacji dotyczącej zabytku w odpowiednich opakowaniach i ukrycie w bezpiecznym miejscu.	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 2 do 4 osób, w ciągu 1 dnia	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

11.	<u>Orchowo:</u> kościół ewangelicki pw. Niepokalanego Poczęcia NMP;; ob. rzym.-kat.	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją. 3. Zabezpieczenie wszelkiej dokumentacji dotyczącej zabytku w odpowiednich opakowaniach i ukrycie w bezpiecznym miejscu. 4. Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej poprzez zwiększenie ilości środków gaśniczych. 5. zabezpieczenie zabytków ruchomych w obiekcie poprzez złożenie ich w miejscu najmniej narażonym na zniszczenia w odpowiednim zabezpieczeniu (np. drewniane skrzynie)	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 6 do 10 osób, w czasie 2 dni	2.000 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii
12.	<u>Orchowo:</u> dom, ul. Lipowa 1;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obiektu.
13.	<u>Osówiec:</u> dwór;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją.	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obiektu.
14.	<u>Osówiec:</u> kaplica pw. MB Różańcowej;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i	Proboszcz parafii i parafianie w ilości od 4 do 6 osób, w czasie 2 dni	1.000 zł	Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

			ukrycie jej z pozostałą dokumentacją. 3. Zabezpieczenie wszelkiej dokumentacji dotyczącej zabytku w odpowiednich opakowaniach i ukrycie w bezpiecznym miejscu. 4. Wzmocnienie ochrony przeciwpożarowej poprzez zwiększenie ilości środków gaśniczych.			
15.	<u>Rekawczyn:</u> chata nr 10;	Cały obiekt	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obiektu.
16.	<u>Słowikowo:</u> park	Cały obszar	1. Zawieszenie znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej na fasadzie i elewacjach bocznych 2 metry nad ziemią oraz na dachu. 2. Wykonanie szczegółowej dokumentacji fotograficznej i ukrycie jej z pozostałą dokumentacją	Zabezpieczenie i oznakowanie przez właściciela, w ciągu 1 dnia, przez 2-3 osoby	200 zł	Nadzór nad pracami sprawuje właściciel obszaru.

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

V. Wykaz zabytków ruchomych na terenie Gminy Orchowo podlegających zabezpieczeniu w razie sytuacji kryzysowych lub na wypadek konfliktu zbrojnego.

Załącznik nr 9 do Instrukcji
przygotowania i realizacji
planów ochrony zabytków na wypadek
konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych.

Lp.	Jednostka organizacyjna	Wyszczególnienie /rodzaj zabytku/	Ilość sztuk	Objętość m ³	Ciężar kg	Ilość i rodzaj opakowań	Ilość osób i czas	Środki transportu	Miejsce i trasa przejazdu (km)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Kościół parafialny, p.w. Wszystkich Świętych w Orchowie	wpisane do rejestru zabytków pod nr B-105/51 (elementy wystroju i wyposażenia)	12 obiektów	bd	bd	W zależności od potrzeb, np.: skrzynie drewniane, pojemniki z tworzywa sztucznego wykorzystywane w handlu, kartony, worki przeciwpożarowe, jutowe lub z tworzywa sztucznego, sejf, szafy pancerne, zabytki bez opakowania owinięte w materiał niepalny.	Np.: od 6 do 20 osób spośród parafian, w czasie od 1 do 6 dni. Nadzór nad pracami sprawuje proboszcz parafii.	W zależności od potrzeb np.: 1 samochód osobowy własny, 2 samochody obce: dostawczy, ciężarowy, 1 podnośnik, 2 wózki ręczne wynajęte	Np.: demontaż ołtarzy i ambony lub ich fragmentów oraz zapakowanie np. we folię falistą, papier woskowany, worki jutowe. Umieszczenie pozostałych zabytków ruchomych w odpowiednich pojemnikach. Następnie przemieszczenie ich i ukrycie w obrębie podziemi kościoła, plebanii a przy ich braku wykonanie rozśrodkowania zabytków ruchomych do podziemi np.: innego kościoła, szkoły itp. ulicami: ks. Nikodema Siega, Kazimierza Wielkiego, Szkolną, Wyzwolenia, Powst. Włkp. lub ewakuacja do innego obiektu.
2	Kościół parafialny p.w. Chrystusa Dobrego Pasterza w Orchowie	wpisane do rejestru zabytków pod nr B-107/53 (elementy wystroju i wyposażenia)	3 obiekty	bd	bd				
3	Kościół filialny p.w. Św. Marcina w Linówcu	Wpisane do rejestru zabytków pod nr B-109/55 (elementy wystroju i wyposażenia)	10 obiektów	bd	bd				

Zabytki ruchome zostaną chronione i zabezpieczone we własnym zakresie przez proboszczów parafii. To proboszcz ustala osoby odpowiedzialne za ochronę zabytków, zapewnia opakowania i transport zabytków oraz ustala miejsce i trasę przejazdu.

VI. Spodziewane zagrożenia zabytków na obszarze Gminy Orchowo.

Do spodziewanych zagrożeń zabytków na obszarze Gminy Orchowo można zaliczyć:

Zagrożenia naturalne (obiektywne):

Powodzie, katastrofalne ulewy, awarie obiektów hydrotechnicznych - w związku z brakiem naturalnych cieków wodnych zagrożenie takie nie występuje, mogą niekiedy wystąpić lokalnie lub na większą skalę podtopienia wywołane intensywnymi opadami deszczu, gradu, stanu sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wodę.

Huragany, wichury, trąby powietrzne – w związku ze zjawiskiem ocieplenia się klimatu coraz bardziej się nasilają i stanowią coraz większe zagrożenie dla zabytków. Poza oddziaływaniem silnego wiatru na zabytek nieruchomy, mogącego naruszyć konstrukcję budynku, zagrożeniem dla niego są m. in. wysokie drzewa z gęstymi konarami, rosnącymi dookoła niego, które mogą się przewrócić i zniszczyć obiekt.

Pożary przez wyładowania atmosferyczne – drewniana zabudowa jest narażona na znaczne niebezpieczeństwo pożaru w wyniku wyładowań atmosferycznych. Zabezpieczenie stanowią tu odgromniki;

Upały i mrozy - tego rodzaju zagrożenia nie stanowią realnego niebezpieczeństwa dla obiektów zabytkowych.

Zagrożenia wywołane przez człowieka (subiektywne):

Kradzieże - gromadzone w obiektach zabytkowych eksponaty, posiadają wielką wartość kulturową i mogą przynieść znaczne korzyści dla złodzieja; Przyczyny kradzieży:

Obiektywne:

- ogólny poziom zagrożenia przestępczością w państwie;
- położenie obiektu często w odludnych miejscach;
- aktualna moda na określone rodzaje dóbr kultury, np.: obrazy lub rzeźby ołtarzowe;
- wielkość lokalnego środowiska przestępczego,
- notowania dzieł sztuki w antykwariatach i domach aukcyjnych;
- układy architektoniczne i konstrukcje budowlane obiektów sakralnych sprzyjające tego rodzaju przestępczości.

Subiektywne:

- brak odpowiednich zabezpieczeń mechanicznych /rodzaje zamknięć w drzwiach zewnętrznych i wewnętrznych,

- stan stolarki drzwiowej i okiennej, okratowanie okien, zabezpieczenie włączów dachowych i piwnicznych itp./,
- nieodpowiedni stan ogrodzenia obiektu, brak furtek, bram lub nie zamykanie ich na klucz,
- brak oświetlenia terenu wokół zabytku,
- niewłaściwe zabezpieczenie poszczególnych dzieł sztuki wewnątrz obiektu,
- brak systemu sygnalizacji włamania i napadu podłączonego do policji lub ochrony,
- brak dokumentacji na temat znajdujących się w obiekcie dóbr kultury. Każdy zabytek ruchomy powinien mieć wykonaną kartę ewidencyjną zabytku ruchomego ze zdjęciem, wg. wzoru opracowanego przez Narodowy Instytut Dziedzictwa w Warszawie. Jeden egzemplarz powinien znajdować się w dokumentacji zabytku, w parafii, drugi u wojewódzkiego konserwatora zabytków a trzeci w archiwum w/w Instytutu – 00-464 Warszawa, ul. Szwoleżerów 9.
- brak ochrony fizycznej obiektu.

Włamania - ten rodzaj zagrożenia jest bardzo realny. Obiekty są usytuowane na dużej przestrzeni (brak ochrony) są narażone na tego typu zdarzenia. Konieczna jest zmiana systemu ochrony, wsparcie jej systemami elektronicznymi wraz z możliwością udzielenia realnej pomocy z zewnątrz (Policja, Grupy Interwencyjne).

Pożary przez podpalenie – drewniana zabudowa jest narażona na znaczne niebezpieczeństwo pożaru w wyniku podpalenia.

Zakłócanie porządku publicznego - w trakcie imprez plenerowych, gromadzących jednorazowo większą liczbę osób możliwe są tego typu zdarzenia. Obecność w tym czasie na miejscu pracowników ochrony oraz współpraca z Policją może skutecznie tego typu zdarzeniom zapobiegać, a w przypadku ich wystąpienia pozwoli na skuteczną interwencję sił porządkowych. Istnieje również możliwość dewastacji obiektów zabytkowych;

Wandalizm, niszczenie mienia - jest to realne zagrożenie wynikające również z faktu rzeczywistej dostępności obiektów zabytkowych. Przeciwdziałać tego typu zagrożeniom powinni mieszkańcy danej miejscowości, Rady Sołeckie oraz organizacje społeczne.

Ataki terrorystyczne mogą nastąpić na obiekty zabytkowe, w których urzędują władze państwowe lub samorządowe, wojsko, policja, służby ratownicze lub w których gromadzą się duże ilości ludzi /np.: kościołach, muzeach, teatrach/. Zagrożone też mogą być obiekty mające

istotne znaczenie dla funkcjonowania infrastruktury jak np.: gazociągi, wodociągi, sieci energetyczne itp.

Katastrofy budowlane w obiektach zabytkowych mogą nastąpić z powodu złego stanu technicznego samego zabytku lub wtórnie w wyniku: powodzi, ulewy, awarii wodnej, osunięcia gruntu, pożaru, wichury, huraganu, wybuchu gazu, awarii urządzeń grzewczych, wypadku drogowego /np. uderzenia samochodu w budynek/.

Awarye chemiczne, techniczne powstają od niekontrolowanego wyzwolenia się substancji niebezpiecznych /SN/ w wypadku awarii w zakładach pracy które w procesie produkcyjnym te środki wykorzystują lub w czasie transportu do tych zakładów. Mogą nastąpić katastrofy w obiektach: przemysłowych, komunalnych, wypadki autocystern, cystern kolejowych, rozszczelnienia rurociągów, niekontrolowanych erupcji szybów wydobywczych ropy naftowej lub gazu.

Demonstracje i rozruchy uliczne miały miejsce w ostatnich latach na terenie województwa wielkopolskiego. Występowały takie zdarzenia jak: blokady dróg, linii kolejowych, budynków administracji publicznej, zakłócenia porządku publicznego przez uczestników imprez masowych, głównie sportowych, protesty społeczne w formie demonstracji, marszów protestacyjnych i strajki prowadzące do paraliżu komunikacji lub ważnych dla regionu zakładów pracy.

Konflikt zbrojny stanowi największe niebezpieczeństwo dla istnienia zabytków.

- powódzie, zalania, podtopienia, ulewy – **mogą wystąpić**;
- awarye obiektów hydrotechnicznych – nie występują;
- huragany, silne wiatry – **mogą wystąpić**;
- pożary – **mogą wystąpić**;
- silne upały, silne mrozy – nie występują;
- kradzieże – **mogą wystąpić**;
- włamania – **mogą wystąpić**;
- zakłócanie porządku publicznego – nie występują;
- wandalizm, niszczenie mienia – **mogą wystąpić**;
- ataki terrorystyczne – **mogą wystąpić**;
- katastrofy budowlane związane z:
 - *wybuchem gazu – nie występują;
 - *osunięciem gruntu – nie występuje;
- awarye chemiczne, techniczne (wypadki cystern) – **mogą wystąpić**;

**GMINNY PLAN OCHRONY ZABYTEKÓW NA WYPADEK KONFLIKTU ZBROJNEGO
I SYTUACJI KRYZYSOWYCH DLA GMINY ORCHOWO**

- demonstracje i rozruchy uliczne – nie występują;
- konflikt zbrojny – położenie zabytków w pobliżu strategicznych celów wojskowych –
nie występuje ale może wystąpić

P – pożar;

Z – powódź, ulewa, zalanie z innych przyczyn;

H - huragan, silna wichura;

T - zagrożenia terrorystyczne;

CH - zagrożenie chemiczne, awaria techniczna lub katastrofa budowlana;

W - zagrożenia wojenne, konflikt zbrojny;

K – kradzieże, włamania, wandalizm.

GMINA ORCHOWO										
Lp.	Miejscowość	Obiekt	Nr rejestru zabytków	Rodzaje zagrożeń						
				P	Z	H	T	CH	W	K
1	Gałczynek	chata nr 5, drewn.	379/121	X	X	X			X	X
2	Linówiec	kościół par. pw. św. Marcina, drewn.	826/Wlkp/A	X		X	X		X	X
3		dzwonnica, drewn.	826/Wlkp/A	X		X			X	X
4		d. cmentarz przy kościele	826/Wlkp/A		X				X	X
5		kapliczka ludowa św. Wawrzyńca	266/8			X			X	X
6		park dworski	827/Wlkp/A	X		X			X	
7	Myśląkowo	park	268/10	X		X			X	
8		dom nr 21	395/137	X	X	X			X	X
9	Orchowo	kościół par. pw. Wszystkich Świętych, drewn.	270/12	X	X	X	X	X	X	X
10		plebania	270/12	X	X	X		X	X	X
11		kościół ewangelicki, ob. rzym.-kat. pw. Niepokalanego Poczęcia NMP	271/13	X		X	X	X	X	X
12		dom, ul. Lipowa 1	235/Wlkp/A	X	X	X			X	X
13	Osówiec	kaplica pw. MB Różańcowej	272/14	X		X	X		X	X
14		dwór, drewn.	273/15	X	X	X	X	X	X	X
15	Rękawczyn	chata nr 10, drewn.	913/Wlkp/A	X	X	X			X	X
16	Słowikowo	park	269/11	X		X			X	

VII. Ochrona zabytków na wypadek sytuacji kryzysowych w czasie pokoju – procedury postępowania.

VII.1. Pożar.

Procedura postępowania w razie pożaru jest określona w Instrukcjach i planach ochrony przeciwpożarowej, które winny posiadać jednostki organizacyjne będące właścicielami obiektów zabytkowych. Szczególnie istotnym elementem, który musi być uwzględniony w zabezpieczeniu przeciwpożarowym obiektów zabytkowych i w prowadzeniu akcji ratowniczo - gaśniczej w razie pożaru jest priorytet zabezpieczenia i ratowania obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub będących w trakcie procedury wpisu w taki sposób, aby podlegały one szczególnej ochronie, zaraz po przedsięwzięciach służących ochronie życia ludzkiego.

Do takich przedsięwzięć należy w szczególności:

- 1) zabezpieczenie ognioochronne obiektów drewnianych i elementów konstrukcyjnych z drewna.
- 2) utrzymanie w sprawności i sprawdzenie działania sygnalizacji alarmu przeciwpożarowego i monitoringu jeśli taki funkcjonuje.
- 3) zapewnienie sprawności, gotowości umiejętności obsługi podręcznego sprzętu gaśniczego.
- 4) przygotowanie do własnych działań ratowniczych w oparciu o grupę zabezpieczająco - ratowniczą i sprzęt podręczny, która będzie szkolona z elementami ćwiczeń praktycznych,
- 5) w razie wybuchu pożaru podjęcie próby lokalizacji źródła ognia i jego stłumieniu w zarodku przy pomocy podręcznego sprzętu gaśniczego, zamykania dopływu świeżego powietrza (tlenu), wyłączeniu zasilania.
- 6) zabezpieczenie na miejscu lub demontaż i wynoszenie cennych i palnych elementów wyposażenia architektonicznego (np. obrazów, rzeźb, itp.) z wykorzystaniem pracowników znajdujących się w obiektach zabytkowych.
- 7) po przybyciu jednostki ratowniczo - gaśniczej Państwowej Straży Pożarnej, podporządkowanie wszystkich działań dowódcy akcji oraz udzielanie pomocy i niezbędnych informacji.
- 8) czuwanie nad zachowaniem szczególnej ostrożności podczas gaszenia pomieszczeń o bogatym wystroju architektonicznym i plastycznym.
- 9) uczestniczenie w dokumentowaniu działań i strat, ustaleniu przyczyn pożaru i podejmowaniu działań zabezpieczających po pożarze.

- 10) po zakończeniu akcji ratowniczo - gaśniczej, zabezpieczenie i przeszukanie pogorzeliska, poinformowanie Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Wójta Gminy o stratach, szkodach i ewentualnych potrzebach pomocy, na „formularzu zgłoszenia strat o zabytkach”.
- 11) przystąpienie do prac zabezpieczających i konserwatorskich celem przywrócenia poprzedniego stanu obiektów.
- 12) w razie potrzeby wprowadzenie zmian i uzupełnień aktualizacyjnych do planu ochrony zabytków.

VII.2. Podtopienia i zalania.

Podtopienia i miejscowe zalania mogą wystąpić w związku z długotrwałymi i intensywnymi opadami deszczu. Zjawiska te mają miejsca szczególnie w okresie jesiennym oraz wiosennym. Podtopienia i miejscowe zalania mogą również wystąpić wiosną w czasie szybkiego topnienia pokrywy śnieżnej. Zjawiska te powodują podniesienie poziomu wód gruntowych i zwiększone zwilgocenie fundamentów oraz piwnic. Braki w drożności kanałów burzowych i zewnętrznej instalacji przeciwdeszczowej obiektów budowlanych powodują wycieki i miejscowe zalania ścian, stropów itp.

Podobne skutki może spowodować awaria sieci wodociągowo - kanalizacyjnej i centralnego ogrzewania. Zalania budynków od góry mogą nastąpić w razie łącznego wystąpienia silnej wichury i ulewy, najczęściej podczas burzy, jeśli dojdzie do zerwania części lub całości pokrycia dachu. Na terenie gminy, obiekty zabytkowe są w minimalnym stopniu narażone na podtopienie czy zalanie obiektu zabytkowego od góry.

W celu zminimalizowania ewentualnych strat, należy podjąć następujące działania polegające na:

- 1) obserwowaniu zjawisk pogodowych i analizowaniu prognoz krótkoterminowych oraz długoterminowych.
- 2) utrzymaniu łączności i wymianie informacji ze Stanowiskiem Kierowania OC.
- 3) przestrzeganie terminów i rzetelności wykonywania przeglądów, remontów instalacji i urządzeń wodnokanalizacyjnych oraz założenia rynien na budynkach, instalacji odgromowej a także kanalizacji przeciwdeszczowej.
- 4) aktualizowaniu składu, szkoleniu i utrzymaniu w gotowości do działania grupy zabezpieczająco - ratowniczej utworzonej przy obiekcie zabytkowym. (zadania właściciela lub użytkownika obiektu zabytkowego).

- 5) wytypowaniu miejsc najbardziej zagrożonych podtopieniem (zalaniem) w przypadku obfitych i długotrwałych opadów,
- 6) sprawdzeniu szczelności, zamocowaniu zamknięć drzwi, okiennic, okien i usunięciu występujących braków i uszkodzeń.
- 7) przygotowanie materiałów, narzędzi i urządzeń do ratowania i doraźnego usuwania uszkodzeń w razie zalania z innych przyczyn -takich jak: łopaty, kilofy, łomy, piły ręczne i spalinowe, siekiery, podnośniki hydrauliczne, wózki, drabiny, młoty i młotki, gwoździe, deski, krokwie, łąty, palety, płyny, folie budowlane, taśmy uszczelniające, papę, liny, sznurek, blachę ocynkowaną, rury PCV - o różnych profilach złączki, uszczelniacze bitumiczne, materiały szybkowiązące, szmaty, pakuły, wiadra, kotły i inne zbiorniki na wodę, pompy, nożyce do cięcia blachy, węże do wody, buty gumowe, rękawice ochronne, peleryny, zapasy żywności i wody pitnej i do celów higienicznych, środków opatrunkowych mi dezynfekcyjnych, podręcznego sprzętu oświetleniowego (latarki, lampy naftowe i świece.) itp.,
- 8) utrzymywaniu w gotowości i przygotowaniu do uruchomienia awaryjnego zasilania i oświetlenia zastępczego, wyłączeniu zasilania energetycznego w obiektach - pomieszczeniach które ulegają zalaniu bądź zostały zalane.
- 9) usunięciu z otoczenia budynków przedmiotów mogących być zabranymi przez wodę (ławki, tablice informacyjne, kosze na śmieci itp.)
- 10) prowadzeniu działań ratowniczych własnymi siłami (grupami zabezpieczenia i ratownictwa utworzonymi przy obiektach zabytkowych) w zależności od sytuacji i w razie potrzeby organizowania i wyposażania sił wsparcia.
- 11) dokumentowaniu strat i prowadzonych działań, prowadzonych wstępnych prac doraźnie zabezpieczających zabytki przed dalszym zniszczeniem, katastrofą budowlaną itp. w miejscach uszkodzeń.
- 12) osuszeniu i wietrzeniu pomieszczeń, sprzątaniu i wywózce śmieci oraz zniszczonych elementów.
- 13) prowadzeniu oceny i wyceny strat, przy udziale uprawnionego rzeczoznawcy, informowaniu organów założycielskich i Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków, także Wójta Gminy o stratach (formularz zgłoszenia strat w zabytkach) i ewentualnych potrzebach pomocy rzeczowej, specjalistycznej i finansowej.
- 14) opracowaniu wniosków i aktualizowaniu planu ochrony zabytków

VII.3. Wystąpienie katastrofalnych zjawisk atmosferycznych.

Na terenie Gminy Orchowo mogą wystąpić huraganowe wiatry pochodzenia burzowego lub wynikające z przechodzenia frontów atmosferycznych lub z anomalii pogodowych. Mogą im towarzyszyć, w zależności od pory roku gwałtowne ulewę, gradobicia lub śnieżyce.

W przypadku bezpośredniego zagrożenia lub wystąpienia w/w zjawisk będą wykonywane następujące czynności:

- 1) śledzenie komunikatów w środkach masowego przekazu,
- 2) zaktualizowanie oceny stanu zagrożenia zabytkowych obiektów, ich stanu technicznego, stanu otaczającego drzewostanu oraz drzew stanowiących pomniki przyrody,
- 3) sprawdzenie stanu obecności pracowników, ze szczególnym uwzględnieniem członków grup zabezpieczenia i ratownictwa zabytków,
- 4) powiadomienie pracowników o zagrożeniu i zapewnieniu dojazdu osób niezbędnych do prac zabezpieczających i akcji ratowniczej,
- 5) ograniczenie działalności jednostki w zależności od sytuacji i ostrzeżenie przebywających gości o zagrożeniu i zasadach postępowania w razie katastrofy,
- 6) sprawdzenie stanu zabezpieczenia w środki materiałowe i techniczne, wodę pitną, żywność, medykamenty itp. dla funkcjonowania jednostki prowadzącej akcję ratowniczą i udzielania pierwszej pomocy, dokonanie niezbędnych uzupełnień,
- 7) przygotowanie zabytkowych obiektów do funkcjonowania w warunkach ograniczonej ilości pracowników, utrudnień w komunikacji, łączności, dostawach wody, energii, gazu i zaopatrzenia,
- 8) zamknięcie (zaryglowanie) i w miarę potrzeb dodatkowe zabezpieczenie zagrożonych otworów drzwiowych i okien (workami z piaskiem, ekranami, zaporami itp.),
- 9) usunięcie z terenu przedmiotów nie przytwierdzonych trwale do podłoża mogących ulec przemieszczeniu,
- 10) odsunięcie od okien cennych przedmiotów, w tym eksponatów i wyposażenia, przeniesienie ich w bezpieczne miejsce lub dosunięcie (dostawienie) do ścian, zabezpieczenie przed przesunięciem i okrycie osłonami (folią, brezentem itp.),
- 11) reagowanie na działanie czynników niszczących i prowadzenie akcji ratowniczej wydzielonymi siłami grupy zabezpieczająco - ratowniczej,
- 12) organizowanie dodatkowego wsparcia dla sił prowadzących działania ratownicze,
- 13) alarmowanie w razie potrzeby Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego a także specjalistycznych sił ratowniczych (PSP, OSP itp.),

- 14) organizowanie pierwszej pomocy dla osób poszkodowanych w czasie katastrofy i akcji ratowniczej, alarmowanie w razie potrzeby sił ratownictwa medycznego,
- 15) zabezpieczenie uszkodzonych obiektów i elementów przed dalszą destrukcją,
- 16) usuwanie zniszczonych, nieprzydatnych elementów, połamanych drzew, wywóz gruzu, śmieci itp.,
- 17) dokonywanie oceny i szacowania strat, przy pomocy uprawnionego rzeczoznawcy,
- 18) dokumentowanie strat i prowadzonych działań ratowniczych i zabezpieczających,
- 19) informowanie organu założycielskiego, Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Wójta Gminy o poniesionych stratach (na formularzu zgłoszenia strat), podjętych działaniach i o ewentualnych potrzebach pomocy,
- 20) przywrócenie stanu utrzymania zabytków sprzed katastrofy,
- 21) opracowanie wniosków i aktualizacja planu ochrony zabytków.

VII.4. Zagrożenie środkami biologicznymi, chemicznymi i promieniotwórczymi.

Skażenia środkami toksycznymi mogą wystąpić na skutek katastrof komunikacyjnych na przebiegających w pobliżu szlakach drogowych, a także w wyniku ataku zbrojnego lub terrorystycznego z użyciem broni chemicznej lub biologicznej. Zagrożenie środkami promieniotwórczymi może mieć takie same źródła lub być skutkiem awarii w nawet odległych elektrowniach atomowych lub zakładach wykorzystujących w produkcji substancje promieniotwórcze. Sygnał alarmowy w przypadku zagrożenia może być nadany w systemie OC, Zarządzania Kryzysowego, przez radio, TV, telefon, fax., syreny alarmowe, ruchome środki nagłaśniające lub inny wewnętrzny system informacji i ostrzegania.

W razie zagrożenia bądź ataku podjęte będą następujące działania:

- 1) włączenie odbiorników PR i TV na program lokalny i śledzenie sygnałów ostrzegawczych z Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego,
- 2) zawiadomienie pracowników oraz innych osób przebywających w obiektach zabytkowych o zagrożeniu i ich wyprowadzeniu z przewidywanego rejonu największego zagrożenia, w kierunku pod wiatr od spodziewanego kierunku zagrożenia, a ze strefy skażonej –poprzecznie do kierunku wiatru, unikanie jakiegokolwiek zetknięcia się z opadami radioaktywnymi, skażonym terenem lub przedmiotami,
- 3) zachowanie spokoju, rozwagi i przeciwdziałanie przejawom samowoli i paniki,
- 4) wyłączenie urządzeń wentylacyjnych i klimatycznych, zamknięcie i uszczelnienie okien, drzwi i otworów wentylacyjnych, okrycie folią zabytków, sprzętów i

- wyposażenia, przygotowanie podręcznych środków ochronno - ratowniczych i odtrutek jak maski przeciwgazowe i przeciwpylowe, maseczki z tkaniny, okulary ochronne, wilgotne tampony, płaszcze i rękawice ochronne, buty gumowe, nakrycia głowy, gaza, wata, woda, kwas octowy, woda utleniona, oliwa jadalna, olej parafinowy, spirytus, mydło i środki piorące, wiadra, szczotki, odkurzacze,
- 5) wykonywanie poleceń osób i organów kierujących akcją ratowniczą,
 - 6) zgromadzenie w szczelnych opakowaniach i pomieszczeniach zapasów wody pitnej i żywności, a w razie bezpośredniego zagrożenia, powstrzymanie się od spożywania posiłków, napojów, palenia tytoniu i wykonywania prac wymagających dużego wysiłku fizycznego,
 - 7) wyprowadzanie ludzi z rejonów i pomieszczeń skażonych do bezpiecznych uszczelnionych pomieszczeń, miejsc i ukryć,
 - 8) organizowanie pierwszej doraźnej pomocy dla osób poszkodowanych,
 - 9) w miarę potrzeby - wezwanie służb ratowniczych poprzez Stanowisko Kierowania OC lub Policję oraz udzielanie im pomocy,
 - 10) do odwołania alarmu nie opuszczanie uszczelnionych pomieszczeń, nie podchodzenie do okien, drzwi i otworów wentylacyjnych,
 - 11) rozpoczęcie zabiegów sanitarnych, odkażania i dezynfekcji osób poszkodowanych po przeniesieniu do miejsc bezpiecznych w następującej kolejności:
 - a) zdjęcie z poszkodowanego odzieży, butów i innych przedmiotów osobistych,
 - b) umieszczenie zdjętych rzeczy i przedmiotów osobistych w specjalnych zamkniętych workach i ich pozostawienie w strefie skażenia, jako materiałów niebezpiecznych,
 - c) usunięcie zanieczyszczeń za pomocą środków podręcznych (tamponu, chusteczki, itp.),
 - d) umycie miejsc skażonych dużą ilością ciepłej wody z dodatkiem mydła lub łagodnych detergentów, pod łagodnym ciśnieniem ze zwróceniem szczególnej uwagi na oczy, błony śluzowe, fałdy skóry, pachwiny itp. (oczy przemywać samą wodą),
 - e) stosowanie środków odkażających - przy skażeniu środkami paraliżującymi, parzącymi i duszącymi, do mycia stosować 5% roztwór podchlorynu wapnia, przy łzawiących - wody z szarym mydłem, przy skażeniach środkami biologicznymi i radiologicznymi - mycie mydłem i wodą całego ciała,

- 12) przystąpienie do wietrzenia, odkażania i dezaktywacji pomieszczeń niezwłocznie po odwołaniu alarmu,
- 13) usunięcie niepotrzebnych, skażonych przedmiotów i materiałów,
- 14) wykorzystywanie środków ochrony osobistej,
- 15) w razie potrzeby wezwanie specjalistycznych sił ze sprzętem, toksykologa,
- 16) określenie strat i szkód i powiadomienie organu założycielskiego oraz Wójta Gminy
- 17) doprowadzenie obiektów, terenu i wód do stanu wyjściowego,
- 18) odtworzenie niezbędnych zapasów,
- 19) wykorzystanie doświadczeń praktycznych do aktualizacji planu ochrony zabytków.

VII.5. Katastrofa budowlana, techniczna, komunikacyjna lub zniszczeń obiektów budowlanych i infrastruktury technicznej.

Katastrofa budowlana lub miejscowe zniszczenia w obiektach na obszarze miasta mogą być powodowane:

- 1) wybuchem gazu lub innych paliw, substancji łatwopalnych oraz materiałów niebezpiecznych przewożonych taborem po szlakach komunikacyjnych na terenie gminy,
- 2) rozszczelnieniem instalacji wewnętrznych (gazowej, CO, wodociągowo - kanalizacyjnej,
- 3) osunięciem stropów,
- 4) tąpnięciem gruntu,
- 5) naruszeniem ważnych elementów konstrukcyjnych budynków,
- 6) osuwiskami i rozmyciem gruntu w miejscowościach usytuowania budynków (przy rozlewiskach, miejscach prac ziemnych),
- 7) jako skutki wtórne katastrofy lotniczej.

Katastrofa budowlana lub techniczna może wystąpić samoistnie, na skutek działania przyrody lub może być wynikiem błędu w sztuce budowlanej, zaniechania lub zaniedbań w konserwacji budynków, działania sił niszczących uruchomionych przez człowieka, katastrof komunikacyjnych itp. W razie bezpośredniego zagrożenia katastrofą budowlaną lub techniczną bądź ich nagłego wystąpienia podjęte zostaną następujące działania:

- 1) powiadomienie kierownictwa obiektów i pracowników o zagrożeniu lub zdarzeniu,
- 2) powiadomienie właściwego Powiatowego Inspektora Nadzoru Budowlanego,
- 3) zorganizowanie wyprowadzenia ludzi z zagrożonego rejonu,
- 4) doraźne zabezpieczenie zagrożonych miejsc,

- 5) wyłączenie głównych instalacji w budynku (elektrycznej, gazowej, wodnej i CO),
- 6) zaalarmowanie w razie potrzeby służb porządkowych i ratowniczych (Policja, Państwowa Straż Pożarna, Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego),
- 7) zabezpieczenie terenu katastrofy i niedopuszczanie osób postronnych,
- 8) wykonywanie poleceń oraz udzielanie informacji i pomocy kierującemu akcją ratowniczą,
- 9) udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym,
- 10) ratowanie cennych elementów wystroju architektonicznego i zabytkowego wyposażenia,
- 11) zabezpieczenie miejsca katastrofy i uszkodzonych fragmentów budowli przed dalszą destrukcją i niszczącym wpływem warunków atmosferycznych,
- 12) dokumentowanie strat i przeprowadzonych działań,
- 13) wstępna ocena szkód i strat,
- 14) informowanie organu założycielskiego, Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz Wójta Gminy o poniesionych stratach i szkodach (na formularzu zgłoszenia strat), o potrzebach pomocy materialnej i eksperckiej,
- 15) stopniowe przywracanie stanu wyjściowego poprzez usuwanie zniszczeń i przystąpienie do prac remontowych,
- 16) wprowadzenie niezbędnych korekt i uzupełnień do planu ochrony zabytków.

VII.6. Zagrożenie atakiem terrorystycznym.

Terroryzm polega na przemyślanym i skrytym zastosowaniu środków przemocy w celu wywołania strachu, paniki oraz spowodowania strat ludzkich i zniszczeń określonych obiektów i wyposażenia, dla osiągnięcia celów politycznych, ekonomicznych, militarnych lub społecznych. Akty terrorystyczne mają często podłoże etniczne, kulturowe lub religijne. Akty terrorystyczne mogą mieć formę rzeczywistą lub pozorowaną i przejawiać się w postaci rzeczywistego zagrożenia atakiem bądź powiadamiania przez sprawców o zagrożeniach (podłożeniu ładunku wybuchowego itp.) celem zastraszenia określonych organów i społeczności.

Najczęściej spotykane rodzaje ataków terrorystycznych to:

- 1) podkładanie w miejscach zgromadzeń publicznych, przebywania ważnych osobistości itp. ładunków wybuchowych.
- 2) atakowanie ważnych obiektów środkami wybuchowymi lub zapalającymi.
- 3) zamachy na ważne osobistości z użyciem broni.

- 4) rozpylanie lub rozlewanie niebezpiecznych substancji chemicznych, biologicznych lub promieniotwórczych.
- 5) zakażenie ujęć wodnych lub żywności.
- 6) wysyłanie lub dostarczenie (doręczenie) przesyłek zawierających niebezpieczne ładunki lub substancje.
- 7) zajmowanie ważnych budynków lub innych reprezentacyjnych obiektów użyteczności publicznej.
- 8) zajmowanie i wykorzystywanie dla własnych celów zabytków i miejsc kultu religijnego podlegających ochronie, połączenie często z aktami wandalizmu i grabieży.
- 9) celowe uszkodzenia instalacji i urządzeń mających wpływ na bezpieczeństwo osób i mienia.
- 10) uprowadzenia osób w celu zastraszenia lub wymuszenia okupu.

Prawie wszystkie spośród wyżej wymienionych rodzajów ataków terrorystycznych mogą wystąpić w warunkach funkcjonowania niektórych obiektów zabytkowych, narażając na niebezpieczeństwo ludzi tam przebywających. W razie organizowania na obiektach imprez lub uroczystości i innych przedsięwzięć z udziałem ważnych osobowości (polityków, twórców kultury itp.) - grupujących większe ilości osób - obowiązuje zachowanie szczególnej ostrożności i czujności przez wszystkich uczestników i pracowników oraz stosowanie się do poleceń organów odpowiedzialnych za bezpieczeństwo i udzielanie im niezbędnej pomocy.

Na wypadek zagrożenia bezpośrednim napadem terrorystycznym lub w razie podłożenia niebezpiecznego ładunku na terenie obiektów zostaną podjęte następujące działania:

- 1) utrzymanie w stałej gotowości systemu, personelu i urządzeń lub w razie podłożenia osób i mienia w obiektach tych dozoru wewnętrznego, monitoringu i ochrony zewnętrznej oraz alarmowania, łączności i powiadamiania o zagrożeniach,
- 2) prowadzenie szkoleń i sprawdzianów pracowników,
- 3) wnikliwa i dyskretna kontrola dostępu osób z zewnątrz na teren obiektów w szczególności w przeddzień i w dniu spotkań z udziałem osobistości ze świata polityki, kultury, nauki itp. oraz przy okazji organizacji imprez z udziałem większej ilości osób,
- 4) sprawdzenie czy w pomieszczeniach oraz miejscach ogólnodostępnych nie znajdują się przedmioty nie stanowiące ich stałego wyposażenia lub pozostawienia przez osoby przebywające w obiektach,
- 5) zwrócenie uwagi na ślady przemieszczenia oraz zmiany w wyglądzie przedmiotów i urządzeń oraz na wszelkie dodatkowe dźwięki i sygnały nieznanego pochodzenia,

- 6) przyjęcie zawiadomienia o podłożeniu ładunku lub zlokalizowanie niebezpiecznego przedmiotu, ze zwróceniem uwagi na ustalenie miejsca położenia, opisu ładunku (przedmiotu), rodzaju, siły i czasu rażenia, numeru telefonu i podstawowych danych osoby zgłaszającej (imię i nazwisko, adres) źródła uzyskania informacji (bezpośredniego lub pośredniego),
- 7) powiadomienie przez osobę, która zauważyła przedmiot niewiadomego pochodzenia lub przyjęła zawiadomienie o podłożeniu ładunku dyrektora, kierownika jednostki,
- 8) zaalarmowanie dyżurnego Komendy Policji o zgłoszeniu podłożenia ładunku wybuchowego lub zauważeniu podejrzanego przedmiotu, z podaniem danych i numeru telefonu i odnotowanie imiennego potwierdzenia zgłoszenia,
- 9) zarządzenie i zorganizowane przeprowadzenie ewakuacji osób i personelu z zagrożonego obiektu lub obszaru,
- 10) uniemożliwienie dostępu osobom postronnym,
- 11) w miarę możliwości sprawdzenie wiarygodności przyjętego zgłoszenia bez zbliżania się do niebezpiecznego ładunku (przedmiotu) lub miejsca gdzie się on znajduje,
- 12) zapobieganie przejawom dezinformacji, szerzenia strachu lub paniki, izolowanie osób utrudniających akcję rozpoznawczo - ratowniczą,
- 13) przekazanie informacji i udzielanie pomocy siłom interwencyjnym Policji, ze zwróceniem szczególnej uwagi na lokalizację niebezpiecznych przedmiotów newralgicznych punktów obiektu oraz podjęte dotychczas działania,
- 14) wykonywanie poleceń kierującego akcją, w tym podejmowanie kolejnych działań w zakresie ewakuacji osób, mienia i udzielanie pierwszej pomocy osobom poszkodowanym, a w razie potrzeby korzystanie z pomocy wyspecjalizowanej jednostki ratowniczej,
- 15) udzielenie pomocy policji w ustaleniu przyczyn, przebiegu i sprawców zdarzenia oraz w sporządzeniu protokołu,
- 16) powiadomienie o zdarzeniu organu założycielskiego i Wójta Gminy a w razie strat w zabytkach również Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (na formularzu zgłoszenia strat w zabytkach) i ewentualnych potrzebach pomocy
- 17) wprowadzenie stosownych zmian i uzupełnień do planu ochrony zabytków, z wykorzystaniem uzyskanych doświadczeń i wniosków
- 18) dokumentowanie przebiegu zdarzenia i szacowanie ewentualnych strat

W razie otrzymania niebezpiecznej przesyłki będą podjęte następujące działania:

- 1) powstrzymanie się od otwierania (naruszenia) przesyłki lub potrząsania nią i pozostawienie jej na miejscu w miarę możliwości w zamkniętym pojemniku lub torbie plastikowej bądź przykrywając przesyłkę folią, papierem,
- 2) obserwowanie czy z przesyłki nie wydobywa się jakaś substancja lub podejrzane dźwięki,
- 3) opuszczenie, zamknięcie drzwi i okien oraz odizolowanie od ruchu osób pomieszczenie i obiektu w którym znajduje się przesyłka,
- 4) wyłączenie urządzeń wentylacyjnych i klimatyzacji w obiekcie,
- 5) zawiadomienie Policji i w razie potrzeby specjalistycznych służb ratowniczych (ratownictwa chemicznego, medycznego itp.),
- 6) dokładne umycie rąk mydłem i letnią wodą unikając dotykania twarzy, lub w razie potrzeby umycia mydłem i wodą pod prysznicem całego ciała przez osoby, które zetknęły się z przesyłką i ewentualne ich zbadanie i udzielenie pierwszej pomocy ,
- 7) zdjęcie i zamknięcie w szczelnie zamkniętych torbach (pojemnikach) części ubioru i obuwia, które mogą mieć styczność z niebezpieczną substancją i ich przekazanie odpowiednim służbom,
- 8) w razie rozsypania substancji przykrycie jej papierem lub folią (bez jej przemieszczania, zmiatania, zgarniania itp.),
- 9) sporządzenie listy osób mogących mieć styczność z przesyłką i udostępnienie jej Policji i służbie medycznej,
- 10) wprowadzenie środków ostrożności w postępowaniu z przesyłkami z zewnątrz w szczególności poprzez:
 - a) wyznaczenie i przeszkolenie osób upoważnionych do przyjmowania i otwierania przesyłek oraz powiadamianie w razie potrzeby kierownictwa bądź właściciela obiektu i służb ratowniczych
 - b) wydzielenie i wyposażenie pomieszczenia do przyjmowania przesyłek, wyposażenie w worki foliowe, rękawice i okulary ochronne itp.,
 - c) zwrócenie uwagi na sposób zaadresowania przesyłki, w szczególności otrzymanej z zagranicy lub adresowanej do rąk własnych kierownictwa lub innych ważnych osób przebywających w obiekcie, posiadającej błędy w adresowaniu, brak stempla poczty lub jego niezgodność z adresem zwrotnym, nietypowy wygląd lub wymiary itp.

VII.7. Zagrożenie aktami wandalizmu.

Akty wandalizmu w obiektach zabytkowych mogą wystąpić zarówno w czasie pokoju jak i podczas działań wojennych. Mogą mieć charakter celowy lub niezamierzony wynikający z niewiedzy, niefrasobliwości lub niedbalstwa bądź nieodpowiedzialnym zachowaniem grupy lub jednostek. Mogą też być skutkiem niewłaściwie prowadzonych prac remontowo - budowlanych, instalacyjnych lub porządkowych. Akty wandalizmu mogą też przybrać postać zanieczyszczenia wód, niszczenia urządzeń wodnych i parkowych, niszczeniu lub uszkodzaniu elementów ogrodu, oświetlenia i małej architektury - w połączeniu z uszkodzeniem elewacji, wybijaniu okien, wrywaniu lub wyważaniu drzwi, wymontowywaniu lub tłuczeniu detali architektonicznych i innych elementów wystroju pomieszczeń (zabrudzenie podłóg, ścian i sufitów itp.).

W razie zagrożenia aktami wandalizmu lub zaistnienia takich zdarzeń będą podjęte następujące działania:

- 1) zaostrożenie kontroli osób przybywających i przebywających w obiektach i zamknięcie dostępu dla osób postronnych.
- 2) zabezpieczenie miejsca zdarzenia przed osobami trzecimi nieruszanie, niedotykanie miejsc i detali, niesprzątanie, niewykonywanie żadnych czynności mogących spowodować zacieranie śladów,
- 3) zaalarmowanie Policji i innych służb porządkowych,
- 4) ograniczenie ruchu pracowników i gości na terenie obiektu,
- 5) udzielanie informacji i pomocy organom prowadzącym postępowanie i służbom ratowniczym, w tym w ustaleniu sprawców zdarzenia i poszukiwaniu utraconych - skradzionych przedmiotów lub elementów, między innymi poprzez udostępnianie dokumentacji opisowej i fotograficznej,
- 6) zapobieganie rozprzestrzenianiu się (powiększaniu) zniszczeń lub uszkodzeń,
- 7) dokumentowanie zdarzenia oraz zniszczeń i uszkodzeń, dokonanie wstępnej oceny i szacowania strat,
- 8) powiadomienie organu założycielskiego, Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i Wójta Gminy o zdarzeniu i poniesionych stratach (na formularzu zgłoszenia strat w zabytkach) oraz ewentualnych potrzebach pomocy,
- 9) przystąpienie do przywrócenia stanu poprzedniego zniszczonych lub uszkodzonych zabytków (prace zabezpieczające i konserwatorskie),
- 10) powrót do normalnego funkcjonowania obiektów,
- 11) wprowadzenie niezbędnych korekt (uzupełnień) do planu i systemu ochrony.

VIII. Ochrona zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego.

Zabytki nieruchome rozmieszczone na terenie Gminy Orchowo w razie niebezpieczeństwa wybuchu konfliktu zbrojnego będą utrzymywane w sprawności technicznej z równoczesnym ograniczeniem ich funkcji użytkowych, stosownie do decyzji organu założycielskiego w zakresie funkcjonowania instytucji w czasie wojny. Główny wysiłek kierownictwa i pracowników obiektów zabytkowych będzie nakierowany na zgromadzenie i zabezpieczenie materiałowo - techniczne prac przygotowawczych mających na celu odpowiednie zabezpieczenie, w pierwszej kolejności, najcenniejszych zabytków nieruchomych tj. obiektów wpisanych do rejestru zabytków, a w szczególności najbardziej wartościowych elementów. Wszystkie obiekty zabytkowe i obszary (parki) podlegają ochronie w ramach prac przygotowawczych:

- 1) sprawdzeniu i uzupełnieniu ewidencji i dokumentacji technicznej, budowlanej i konserwatorskiej - opisowej, rysunków technicznych i fotografii stanu aktualnego, w tym kopii kart ewidencyjnych zabytków oraz przygotowaniu ukrycia i zabezpieczenia tej dokumentacji, w ramach zabezpieczenia archiwum jednostki przed ewentualnym zniszczeniem lub kradzieżą.
- 2) przygotowaniu i zorganizowaniu określonej ilości znaków rozpoznawczych Konwencji Haskiej z materiałami i narzędziami do ich przymocowania oraz określeniu sił i czasu wykonania.
- 3) przygotowaniu wykonawców sprzętu i narzędzi oraz zaplanowaniu dostaw materiałów do wykonywania prac techniczno - zabezpieczających najbardziej cenne elementy wystroju architektonicznego oraz demontażu i ukrycia najbardziej zagrożonych detali.
- 4) wydzieleniu i przeszkoleniu grupy zabezpieczenia i ratownictwa zabytków nieruchomych oraz zapewnienie jej właściwego wyposażenia i gotowości powiadamiania, dowozu, zabezpieczenia itp.).
- 5) wyborze i zaangażowaniu konsultanta (architekta, konserwatora zabytków nieruchomych) do nadzorowania prac zabezpieczających ratowniczych i ewentualnej oceny strat.
- 6) prowadzenie monitoringu zagrożeń we współdziałaniu z organami obrony cywilnej, zarządzania kryzysowego i w oparciu o komunikaty i sygnały ostrzegawcze krajowego i lokalnego systemu ostrzegania.
- 7) przeszkoleniu obsad obiektów z zakresu znajomości sygnałów alarmowych i sposobu postępowania (procedur) na wypadek zagrożeń wynikających z sytuacji militarnej i przewidywanych działań zbrojnych w rejonie gminy.

- 8) zorganizowanie i przygotowanie do uruchomienia systemu wzmocnionej obserwacji, kontroli dostępu i ochrony obiektów oraz obszarów na wypadek zagrożenia wojennego i terrorystycznego.